

Washington Office of Superintendent of
PUBLIC INSTRUCTION

*Ogeysiiska Habraaca
Ilaalinta Waxbarashada
Gaarka ah ee Ardayda iyo
Qoysaska*

2022

OGEYSIISKA HABRAACA ILAALINTA WAXBARASHADA GAARKA AH EE ARDAYDA IYO QOYSASKA

Shuruudaha hoos yimaada Qeybta B ee Sharciga Waxbarashada Shaqsiyaadka Naafada ah, Xeerarka Federaalka, iyo Xeerarka Gobolka ee maamula waxbarashada gaarka ah

Maarso 2022

Glenna Gallo, M.S., M.B.A.
Caawiyaha Kormeeraha Guud ee Waxbarashada
Gaarka ah

Waxaa diyaariyey:

- **Waxbarashada Gaarka**
speced@k12.wa.us | 360-725-6075

Washington Office of Superintendent of
PUBLIC INSTRUCTION

Waalidiinta Qaaligaa:

Hadafkeenu waa inaan si iskaashi ah kula shaqayno si aan u horumarino oo aan u siino waxbarasho ku habboon ilmahaaga. Fadlan si taxadar leh u akhri Ogeysiiska Ilaalinta Nidaamka ee Ardayda Waxbarashada Gaarka ah iyo Qoysaskooda. Buug-yarahaan waxa uu ka kooban yahay macluumaadka ku saabsan adeegyada waxbarashada gaarka ah, iyo adiga iyo xuquuqda ilmahaaga.

Haddii aad qabtid su'aalo ama walaac ku saabsan barnaamijka ama adeegyada cunuggaaga, fadlan ma u tixgelin doontaa waxyaabaha soo socda sida ay u kala mudanyihiin?

Miyaad wacday macalinka ama maamulaha ilmahaaga si aad wax uga qabato welwelkaaga?

Haddii arrimuhu ay weli jiraan, ma u wacday caawitaan Adeegyada Taageerada Ardayga?

Agaasimaha Fulinta ee Adeegyada Taageerada Ardayga, laga helo 253-945-2086

Waxaan rajeyneynaa inaan adiga iyo cunugaada kaagala shaqeyno Dugsiyada Dadweynaha ee Federal Way!

Bayaanka Takoorka La'aanta

Dugsiyada Dadweynaha ee Federal Way ma takooraan wax barnaamij ama waxqabadyo ku salaysan isir, midab, asal qaran ama isir jinsi, diin, caqiido, lab ama dheddig, nooca galmo, muujinta jinsiga ama aqoonsiga, da'da, xaaladda guurka ama qoyska, mujaahid ama heerka militariga, naafanimada, ama isticmaalka hagaha eey tababaran ama xayawaan adeeg. Degmada waxay si siman wax u siisaa Boy Scouts of America iyo kooxaha kale dhalinyarada ee loogu talagalay.

Haddii aad hayso su'aalo ama cabashooyin ku saabsan takoorka lagu eedeeyay fadlan kala xiriir xafiiska degmada ee 33330 8th Avenue South oo weydii mid ka mid ah kuwan hoos ku qoran.

Sarkaalka U Hogaansanaanta Xuquuqda Madaniga, 253-945-2000

Ciwaanka IX Isuduwaha U Hogaansanaanta, 253-945-2000

ISTICMAALKA XAGAMEYNTA IYO GO'DAYNTA: 2164

Nidaamkani waxa uu khuseeyaa dhammaan ardayda, oo ay ku jiraan kuwa leh barnaamijyada waxbarashada gaarka ah (IEPs) ama qorshooyinka qaybta 504, halka ardaydu ay ka qayb qaadanayaan waxbarid ama waxqabadyo uu dugsigu maalgeliyo. Iyadoo la raacayo sharciga gobolka, degmadu waxay isticmaashaa xagameynta iyo go'doomin kaliya marka ay lagama maarmaan noqoto si loo xakameeyo dhaqanka kediska ah ee keenaya suurtagalnimada dhaawac halis ah oo soo socda. Shaqaalaha degmadu waxay u hoggaansami doonaan dhammaan xaddidaadaha iyo shuruudaha isticmaalka xakamaynta iyo go'doominta, sida sharcigu u baahan yahay.

Degmadu waxay siin doontaa nuqulka nidaamkaan waalidiinta ama mas'uuliyiinta ardayda IEPs ama qaybta 504 marka barnaamijyada ama qorshayaasha la abuuru. Dhammaan IEP-yada waa inay ku jiraan habraacyada ogeysiinta waalidiinta ama mas'uuliyiinta ee ku saabsan isticmaalka xakamaynta iyo go'deynta sida uu sharcigu farayo.

Kormeeraha guud ama qofka loo igmaday ayaa horumarin doona habraacyada lagu hirgelinayo siyaasaddan.

Tixraacyada isdhaafsi:	Siyaasadda Maamulka – 2161	Waxbarashada Gaarka ah iyo Adeegyada La Xiriira
	Siyaasadda Maamulka – 2162	Waxbarashada Ardayda Naafada ah ee hoos timaada Qaybta 504
	Siyaasadda Maamulka – 2164	Isticmaalka Xakamaynta iyo Go'doominta
	Siyaasadda Maamulka – 3244	Mamnuucida Ciqaabta Jirka
Tixraacyo Sharci:	Cutubka 392-172A WAC	Xeerarka Bixinta Waxbarashada Gaarka ah
	Cutubka 28A.155 RCW	Waxbarashada Gaarka ah
	Cutubka 28A.600 RCW	Ardayda

ISTICMAALKA XAGAMEYNTA IYO GO'DAYNTA: 2164

I. Qeexitaanno.

Qeexitaannada soo socdaa waxay khuseeyaan Habkaan iyo Nidaamyada 2164. Qeexitaannadani waxay ku salaysan yihiin qeexitaannada lagu sheegay RCW 28A.600.485, iyo cutubka 392-172A ee Xeerka Maamulka Washington.

A. Xakamaynta: Faragelinta jirka ama xooga loo isticmaalo in lagu xakameeyo ardayga, oo ay ku jirto isticmaalka aaladda xakamaynta si loo xaddido xoriyada dhaqdhaqaaqa ardayga. Kuma jiraan isticmaalka habboon ee dawooyinka la soo qoray, lafaha, ama qalabka daweynta marka loo isticmaalo sidii loogu talagalay, sida si loo gaaro booska saxda ah ee jirka, dheelitirka, ama toosinta, ama in loo ogolaado arday si badbaado leh uga qaybqaato hawlaha.

B. Aaladda xakamaynta: Aaladda loo isticmaalo in lagu caawiyo xakamaynta ardayga sida lagu qeexay RCW 28A.600.485 (tani looma fasiran karo dhiirigelinta isticmaalka aaladahani). Aaladda xakamaynta kuma jiro suunka kursiga ee loo isticmaalo in si badbaado leh loogu qaado ardayda ama aaladaha kale ee badbaadada, oo ay ku jiraan suumanka badbaadada ee kuraasta curyaamiinta, miisaska beddelka, iyo kuraasta xoojinta; ama aaladaha kale ee ambalaayada ama daweynta marka loo isticmaalo ujeeddada qalabka.

C. Go'doominta: Ku xaddidida ardayga kaligiis qolka dhexdiisa ama nooc kasta oo kale oo xayndaab ah oo aanu ardaygu ka bixi karin. Go'doominta kuma jiraan isticmaalka ikhtiyaarka ah ee ardaygu u isticmaalo meel xasilloon si uu naftiisa u dejiyo, ama ka kaxaynta ku meel gaarka ah ee ardayga aaggiisa ama aaggeeda waxbariddeeda caadiga ah lana geynayo aag furan ujeeddooyin lagu fulinayo qorshaha faragelinta dhaqanka habboon.

D. Dhow: Waxay u badan tahay inay dhacdo wakhti kasta ama meel u dhow gacanta, halkii ay ka fogaan lahayd ama fogaan lahayd.

E. Suurtagalnimada waxyeelo halis ah:

1) Khatar weyn oo ah:

- a. Waxyeelada jireed waa la is-gaarsiin doonaa, sida ay caddaynayso hanjabaad ama isku dayo in la is dilo ama waxyeello jireed isgu geysto qof naftiis;
- b. Dhaawac jireed ayaa loo gaysan doonaa mid kale, sida ay caddaynayso hab-dhaqanka sababay dhaawacan ama qof kale ama qof kale gelinaya cabsi macquul ah oo ah inay sii jirto waxyeelladaas; ama
- c. Waxyeello jireed ayaa loo geysan doonaa hantida dadka kale, sida ay caddaynayso hab-dhaqan sababay khasaare la taaban karo ama waxyeello u geystay hantida dadka kale; ama

2) Qofku waxa uu u hanjabay badbaadada jireed ee qof kale waxana uu leeyahay taariikh hal ama ka badan oo falal rabshado ah.

ISTICMAALKA XAGAMEYNTA IYO GO'DAYNTA: 2164

II. Xaddidaadda Isticmaalka Go'doominta iyo Xakamaynta

Go'doominta ama xakamaynta waa in la isticmaalo oo kaliya marka ay lagama maarmaan noqoto si loo xakameeyo dabeecadaha kediska ah ee keenaya suurtagalnimada dhaawac halis ah oo dhow. Go'doominta ama xannibaadda waa in si dhow loola socdo si looga hortago waxyeellada ardayga, waana in la joojiyaa isla marka ay suurtoagal tahay in waxyeello halis ahi ay meesha ka baxdo.

Degmadu waxay raaci doontaa dhammaan xeerarka gobolka ee ku saabsan adeegsiga go'doominta iyo xakamaynta ardayda u qalma waxbarashada gaarka ah, sida ku cad cutubka WAC 392-172A. Eeg Siyaasadda iyo Habka 2161.

III Dabagalka iyo Shuruudaha Warbixinta:

Shuruudaha dabagalka iyo warbixinta ayaa lagu dabaqi doonaa sida soo socota marka arday kasta lagu sameeyo xakamaynta ama go'doominta:

A. Habaynta Dhacdada

Ka dib marka ardayga laga sii daayo isticmaalka xakamaynta ama go'doominta, dugsigu wuxuu fulin doonaa hababkan dabagalka ah:

- 1) Dib u eegida dhacdada ardayga iyo waalidka ama masuulka si wax looga qabto habdhaqanka soo dedejiyay isticmaalka xakamaynta ama go'doominta; iyo ku habboonaanta jawaabta.
- 2) Dib u eegida dhacdada xubnaha shaqaalaha ee maamulay xannibaadda ama go'doominta si looga wada hadlo in habraac sax ah la raacay iyo waxa tababarka ama taageerada xubinta shaqaaluhu u baahan yahay si ay uga caawiso ardaygu inuu iska ilaaliyo shilalka la midka ah.

B. Ka warbixin Dhacdo

Shaqaaale kasta oo ka mid ah shaqaalaha dugsiga, sarkaalka shaqaalaha dugsiga, ama sarkaalka amniga dugsiga ee isticmaala go'doominta ama xakamaynta ardayga inta lagu jiro waxbaridda ama hawlaha dugsigu maalgaliyay waxay u sheegi doonaan maamulaha dhismaha ama qofka loo xilsaaray sida ugu dhakhsaha badan, oo laba maalmood oo shaqo gudahooda waxay soo gudbiyaan warbixin qoraal ah shilkaas oo ka dhacay xafiiska degmada. Warbixinta waxaa ka mid noqon doonta:

- 1) Taariikhda iyo waqtiga shilka;
- 2) Magaca iyo magaca shaqada ee qofka (dadka) maamulay xakamaynta ama go'doominta;
- 3) Sharaxaad ku saabsan hawsha keentay xakamaynta ama go'doominta;

ISTICMAALKA XAGAMEYNTA IYO GO'DAYNTA: 2164

- 4) Nooca xakamaynta ama go'doominta la isticmaalo, oo ay ku jirto muddada;
- 5) Haddii ardaygu ama shaqaaluhu dhaawac jireed ka soo gaareen xakamaynta ama go'doominta iyo daryeelka caafimaad, haddii ay jiraan, la bixiyay; iyo
- 6) Wixii talo bixin ah ee lagu beddelayo nooca ama qaddarka agabka ay heli karaan ardayga iyo xubnaha shaqaalaha si looga fogaado shilalka la midka ah.

C. Ogaysiinta Waalidka ama Masuulka Dhacdada

Maamulaha ama qofka loo igmaday ayaa samayn doona dadaal macquul ah si uu afka ugu ogaysiiyo waalidka ama masuulka ardayga dhacdada afar iyo labaatanka saacadood gudahooda ee dhacdada, waxayna soo diri doonan wargelin qoraal ah sida ugu dhaqsaha badan laakiin boostada lagu calaamadiyay ugu dambayn shan maalmood oo shaqo kadib xakamaynta ama go'doon ay dhacay.

Haddi caadiyan dugsigu siiyo waalidka ama qofka ilmaha masuulka ka ah macluumaadka la xiriiira dugsiga oo ku qoran af aan Ingiriisi ahayn, warbixinta qoran waxa lagu siinayaa waalidka luuqadaas.

IV Ogeysiinta Nidaamka iyo Habka

Dhammaan IEP-yada waxaa ku jiri doona ogaysiis hababka kor ku xusan ee ogeysiinta waalidiinta ama dadka ardayda masuulka ka ah ee ku saabsan isticmaalka xakamaynta ama go'doominta. Degmadu waxay siin doontaa nuqulka Nidaamka 2164 waalidiinta ama mas'uuliyiinta ardayda IEPs ama qaybta 504 wakhtiga barnaamijka ama qorshaha la abuurayo. Marka la codsado degmadu waxay sidoo kale u soo bandhigi doontaa waalidiinta nuqul ka mid ah Nidaamkan ama macluumaadka ku saabsan halka laga heli karo sharciyada iyo xeerarka kor lagu sheegay.

TUSMADA

Macluumaad Guud	6
Ogeysiiska Habraaca Ilaalinta	6
Ogeysii Qoraal ah oo Hordhac ah	6
Afka Hooyo	7
limaylka	8
Oggolaanshaha Waalidka – Qeexitaan	8
Oggolaanshaha Waalidka – Shuruudaha	8
Oggolaanshaha Qiimaynta Hore	8
Xeerka Gaarka ah ee Qiimaynta Bilowga ah ee Qaybaha Gobolka	9
Oggolaanshaha Waalidka ee Adeegyada Hore iyo Burinta Oggolaanshaha Adeegyada Socda	9
Oggolaanshaha Waalidka ee Dib U Qiimaynta	10
Dukumintiyada Dadaalada Macquulka ah ee Helitaanka Oggolaanshaha Waalidka	10
Macluumaadka Oggolaanshaha ee Kale	10
Qiimaynta Waxbarashada Madaxabannaan	11
Qeexitaanada	11
Xaqa Waalidka ee IEE ee Kharashka Guud	11
Qiimayn Uu Samayeey Waalidka	11
Codsiyada Qiimaynta ee Garsoorayaasha Sharciga Maamuleed (Requests for Evaluations by Administrative Law Judges, ALJ)	12
Shuruudaha Degmada	12
Qarsoodiga Macluumaadka Qeexitaanada	12
Shakhsi ahaan Lagu Aqoonsan Karo	12
Ogeysiis ku wajahan Waalidiinta	12
Helitaanka Xuquuqda	13
Diiwaanka Helitaanka	13
Diiwaanada loo hayo In Ka Badan Hal Canug	13
Liiska Noocyada iyo Goobaha Macluumaadka	14
Kharashka	14
Wax Ka Beddelidda Diiwaanada markuu Codsado Waalidka	14
Fursada Dhegeysiga, Habka Dhageysiga, iyo Natiiyooyinka Dhageysiga	14
Oggolaanshaha Shaacinta Macluumaadka Shakhsi Ahaaneed Lagu Aqoonsan Karo	15
Ilaalinta Macluumaadka Shakhsi Ahaan Lagu Aqoonsan Karo	15
Burburinta, Haysashada, iyo Kaydinta Macluumaadka	15
Hababka Xallinta Khilaafaadka Waxbarashada Gaarka ah	15
Dhexdhexaadin	16
Macluumaad Guud	16
Cadaaladda Qofka Dhexdhexaadinaya	16
Heshiisyada Lagu Gaaro Dhexdhexaadinta	16
Farqiga Udhaxeya Baaritaanada Cabashada Bulshada ee Waxbarashada Gaarka ah iyo Dhageysiga Sharciyeed	16
Habraaca Cabashada Bulshada	17
Gudbinta Cabashada	17
Baaritaanada Cabashada	18
Baaritaanka, Muddo Kordhinta, Go'aan Qoran	18
Xalka Cabashada	18
Cabashooyinka Bulshada ee Waxbarashada Gaarka ah iyo Dhegeysiga Sharciyeed	18

Habraacyada Dhagaysiga Sharciyeed	18
Macluumaad Guud	19
Gudbinta	19
Ogaysiis Loo Baahan Yahay Kahor Dhageysiga Codsiga Dhageysiga Sharciyeed	19
Ku Filnaanshaha Codsiga Dhagaysiga	19
Wax Ka Beddelka Codsiga Dhagaysiga	19
Jawaabta Degmada ee Codsiga Dhagaysiga Sharciyeed	20
Jawaabta Dhinaca Kale ee Codsiga Dhagaysiga Sharciyeed	20
Foomam Tusaalaha ah	20
Meelaynta Ardayga Inta Dhegeysiga Sharciyeed la sugayo	20
Habka Xallinta.....	21
Kulanka Xallinta.....	21
Muddada Xallinta.....	21
Wax ka beddelka 30ka Maalmood ee Muddada Xallinta	22
Heshiiska Xallinta oo Qoraal ah.....	22
Muddada Dib U Eegista Heshiiska	22
Dhagaysi Sharciyeed oo Caddaalad leh	23
Macluumaad Guud	23
Garsooraha Sharciga Maamuleed (ALJ)	23
Mawduuca Dhagaysiga Sharciyeed	23
Waqtiga Codsiga Dhagaysiga.....	23
Waxa laga reebayo Waqtiga.....	23
Xuquuqda Dhagaysiga	23
Macluumaad Guud	24
Shaacinta Macluumaadka oo Dheeraad ah.....	24
Xuquuqda Waalidka ee Dhagaysiga.....	24
Jadwalka iyo Fududeynta Dhageysiga	24
Go'aamada Dhagaysiga	24
Go'aanka ALJ.....	25
Qodobka Dhismaha	25
Codsiga Gooni ah oo loogu talagalay Dhagaysiga Sharciyeed	25
Natiijooyinka iyo Go'aanka Guddiga La talinta iyo Dadweynaha Guud.....	25
Dhammaadka Go'aanka; Racfaan	25
Dacwadaha Rayidka ah, Oo ay Ku Jiraan Wakhtiga Lagu Xareynayo Dacwadahaas	25
Macluumaad Guud	25
Xaddidaadda.....	25
Habab Kaloo Dheeri ah.....	26
Xeerka Dhismaha	26
Qarashka Qareenka	26
Macluumaad Guud	26
Siismada Kharashka.....	26
Nidaamyada Anshaxa ee Ardayda U Qalma Waxbarashada Gaarka ah	27
Awoodda Shaqaalaha Dugsiga	27
Go'aan Kiis-Kiis ah	27
Macluumaad Guud	28
Beddelka Meelaynta Sababtuna tahay Ka saarid Anshaxeed	28
Ogeysiiska	28
Adeegyada.....	28

Go'aanka Muujinta	29
Go'aaminta in Dhaqanka Ahaa Muujinta Naafanimada Ardayga	29
Awood Dheeraad ah	30
Duruufo Gaar ah	30
Qeexitaanada	30
Go'aaminta Goobta	30
Racfaanka Go'aamada Meelaynta iyo Go'aamada Muujinta (Anshaxa Dacwadaha Dhagaysiga Sharciyeed)	30
Awoodda Garsooraha Sharciga Maamuleed (ALJ).....	31
Meeleynta Inta Lagu Jiro Dhagaysiyada Sharciyeed ee Degdega ah	31
Ilaalinta Ardayda Aan Wali U Qalmin Waxbarsho Gaar ah iyo Adeegyada La Xiriira	32
Macluumaad Guud	32
Aasaaska Aqoonta ee Arrimaha Anshaxa	32
Ka Soo Reebida	32
Shuruudaha Lagu Dabaqayo Haddii Aysan Jirin Aasaas Ogaansho	32
U gudbinta iyo Talaabada ay qaadaan Hay'adaha Sharciga iyo Garsoorka.....	32
Gudbinta Diiwaanada	33
Shuruudaha Meelaynta Halka Dhinac ee Waalidiinta Ardayda Dugsiyada Gaarka ah ee lagu bixiyo	
Kharashka Dadweynaha Marka Uu Khilaafku Yahay FAPE.....	33
Lacag Celinta loogu talagalay Meelaynta Dugsiga Gaarka Loo Leeyahay	33
Xaddidaada Lacag Celinta	33
Ilaha.....	37
Ogeysiis Sharciyeed.....	37

MACLUUMAAD GUUD

Sharciga Waxbarashada Shaqsiyaadka Naafada ah (Individuals with Disabilities Education Act, IDEA) ee 2004, ee khuseeya waxbarashada ardayda naafada ah, wuxuu u baahan yahay dugsiyadu inay ku siiyaan adiga, waalidiinta arday naafada ah, ama looga shikisan yahay naafonimo, ogeysiis ay ku jiraan sharraxaad buuxda oo ku saabsan xuquuqda lagu heli karo ee hoos yimaada IDEA iyo Maraykanka. Xeerka Waaxda Waxbarashada ee Shuruucda Federaalka ee Maraykanka (U.S. Department of Education Code of Federal Regulations, CFR). Xafiiska Kormeeraha Guud ee Waxbarashada (Office of Superintendent of Public Instruction, OSPI) wuxuu kormeeraha sharciyada gobolka ee xukuma bixinta waxbarashada gaarka ah. Xeerarkan waxaa laga helayaa Cutubka 392-172A Xeerka Maamulka Washington (Washington Administrative Code, WAC). Dukumeentigani wuxuu waafaqsan yahay Qaabka Waaxda Waxbarashada Maraykanka *Ogeysiiska Nidaamka Ilaalinta Waxbarashada Gaarka ah (Notice of Special Education Procedural Safeguards)*, oo dib loo eegay Juun 2009.

Ogeysiiskan waxaa loogu talagalay waalidiinta, waalidiinta ku meel gaarka ah, iyo ardayda qaangaarka ah. Tixraacyada ayaa ku wajahan "adiga" ama "waalidka" iyo "ilmahaaga" waxay sidoo kale khuseeyaan waalidiinta iyo ardayda qaangaarka ah. Tixraaca ogaysiiskan ayaa ku wajahan "degmo dugsiyeedka" ama "degmada" waxaa ka mid ah dugsiyada gaarka ah, iyo hay'adaha kale ee guud, sida degmooyinka adeega waxbarashada iyo wakaaladaha adeega waxbarashada.

Macluumaad dheeri ah oo ku saabsan adeegyada waxbarashada gaarka ah iyo Habraaca Badbaadinta waxaa la heli karaa adiga oo la xiriiraya agaasimaha waxbarashada gaarka ah ee degmadaada, xarunta macluumaadka iyo tababarka waalidka ee gobolka, Partnerships for Action Voices for Empowerment (Washington Pave), ama iyada oo loo marayo OSPI. OSPI waxay leedahay weybsaayd ka hadlaya waxbarashada gaarka ah ee [Xafiiska Kormeeraha Guud ee Waxbarashada Dadweynaha – Waxbarashada Gaarka ah](#). OSPI waxay leedahay kormeerayaal kormeeraya barnaamijka iyo waxbarashada gaarka ah ee waalidka iyo xiriirka bulshada si ay kaaga caawiyaan su'aalaha ku saabsan barnaamijka waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Waxaad OSPI, Special Education kala xiriiri karaa lambarkan 360-725-6075, OSPI TTY 360-664-3631, ama [OSPI Special Education Email](#).

Ogeysiiska Habraaca Ilaalinta

34 CFR §300.504; WAC 392-172A-05015

Nuqul ka mid ah ogeysiiskan waa in lagu siiyaa hal mar sannad dugsiyeed kasta, iyo: tixraaca billowga ah ama codsigaaga qiimaynta; marka ay degmadu hesho cabashadaadii bulshada ee u horaysay ee waxbarashada gaarka ah ee sanad dugsiyeedka; markay degmadu hesho codsigaagii dhagaysiga dacwada ee ugu horaysay sanad dugsiyeedka; marka go'aan laga gaaro in la qaado tallaabo anshaxeed oo ka dhigan beddelka meelaynta; iyo markaad codsato.

Ogeysiiska *Habraaca Ilaalinta Waxbarashada Gaarka ah* waxaa ka mid ah sharaxaad buuxda oo ku saabsan dhammaan ilaalinta nidaamka ee la xiriira meelaynta hal dhinac ee ubadkaaga ee dugsi gaar loo leeyahay oo kharashka dadweynaha laga bixiyo, nidaamka cabashada bulshada waxbarashada gaarka ah, ogolaansho la wargeliyey, nidaamka ilaalinta ee ka kooban Qayb-hoosaadka E ee Xeerarka Qaybta B ee IDEA, iyo qarsoodinimada macluumaadka ku jira Qaybta F ee xeerarka Qaybta B ee IDEA. Degmooyinku waxay dooran karaan inay isticmaalaan Ogeysiiskan ama ay sameeyaan mid u gaar ah oo ah *Ogeysiiska Habraaca Ilaalinta Waxbarashada Gaarka ah* ee waalidiinta.

Ogeysii Qoraal ah oo Hordhac ah

34 CFR §300.503; WAC 392-172A-05010

Degmadu waa inay ku siiso macluumaad qoraal ah oo ku saabsan go'aamada muhiimka ah ee saameeya barnaamijka waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Tan waxa loo yaqaan ogeysiis qoraal ah oo hordhac ah (Prior Written Notice, PWN) waana dukumeenti ka tarjumaysa go'aamadii lagu gaaray shir ama ay degmadu kaga jawaabtay codsi aad samaysay. **Degmadu waxaa laga rabaa inay kuu soo dirto ogaysiis hore oo qoran ka dib marka go'aanka la gaaro, laakiin ka hor intaan la fulin go'aanka.** Kuwani waa go'aamo la xiriira soo jeedin ama diidmo in la bilaabo ama la beddelo aqoonsiga, qiimaynta, meelaynta, ama bixinta waxbarashada guud ee ku habboon ee bilaashka ah (Free Appropriate Public Education, FAPE) ee loogu talagalay ilmahaaga.

Ogeysiiska qoraalka ah ee hordhac ah waa inuu ka kooban tahay:

- Waxay degmadu soo jeedinayso ama ay diidayso;
- Sharaxaad ku saabsan sababta degmadu u soo jeedinayso ama u diidayso inay tallaabo qaado;
- Sharaxaad ku saabsan doorashooyin kasta oo kale oo ay tixgeliyeen kooxda barnaamijka waxbarashada gaarka ah (Individualized Education Program, IEP) iyo sababaha doorashooyinkaas loo diiday;
- Sharaxaada habraaca qiimayn kasta, qiimaynta, diiwaanka, ama warbixinta loo isticmaalo tixraaca falka;
- Sharaxaada wax kasta oo kale oo khuseeya falka;
- Sharaxaada habraac kasta oo qiimayn ah oo degmadu soo jeedisoo in lagu sameeyo qiimaynta hore iyo dib u qiimayn kasta;
- Bayaan sheegaya in waalidiinta ay ilaalinayaan Habraaca Ilaalinta ee lagu qeexay buug-yarahan;
- Sida aad u heli karto koobiga *Ogeysiiska Habraaca Ilaalinta Waxbarashada Gaarka* ah ee buug-yarahan; ama loogu dari kro koobiga *Ogeysiiska Habraaca Ilaalinta Waxbarashada Gaarka* ah ee buug-yarahan haddii aan mid lagu siin; iyo
- Ilaha aad la xiriirayso si aad u hesho caawimaad dhanka fahamka Habraaca Ilaalinta ah.

Tusaalooyinka marka aad heli doonto ogeysiis hore oo qoran waa:

- Degmadu waxay doonaysaa inay qiimeeyaan ama dib u qiimeeyaan ubadkaaga, ama degmadu waxay diidayso inay qiimeeyaan ama dib u qiimeeyaan ilmahaaga.
- IEP-ga ama meelaynta ilmahaaga waa la bedelayaa.
- Waxaad codsatay isbeddel, degmaduna way diidayso inay isbedel samayso.
- Waxaad degmada siisay ogaysiis qoran oo ah inaad burinayso ogolaanshaha ubadkaagu inuu helo adeegyada waxbarashada gaarka ah.

Ogeysiis hore oo qoraal ah waa in lagu qoraa luqad ay fahmi karaan dad waynaha oo lagu bixiyaa luqadaada hooyo ama hab kale oo xiriir oo aad isticmaasho, illaa aysan si cad u suurta gal ahayn in sidaas la yeelo. Haddi afkaaga hooyo ama habka kale ee xiriirka aanu ahayn af qoran, degmadu waa inay qaado tillaabooyin ay ku hubinayso in: (1) ogeysiiska lagu turjumay afkaaga hooyo ama hab kale oo xiriir; (2) aad fahantay waxa ku qoran ogaysiiska; iyo (3) in uu jiro caddayn qoraal ah oo sheegaya in shuruudaha hoos yimaada (1) iyo (2) la buuxiyey.

Afka Hooyo

34 CFR §300.29; WAC 392-172A-01120

Afka hooyo, marka loo adeegsado shaqsi baranaya luuqadda Ingiriiska, waxaa loo la jeedaa:

1. Luuqadda uu qofkaasi sida caadiga ah u isticmaalo, ama, marka laga hadlayo ilmaha, luqadda sida caadiga ah ay isticmaalaan waalidka ilmaha.
2. Dhammaan xiriirka tooska ah ee ilmaha (ay ku jirto qiimaynta ilmaha), luqadda uu ilmuhu sida caadiga ah ku isticmaalo guriga ama deegaanka waxbarashada.

Qofka indho la'aanta ah ama dhagoolaha ama maqalka ku adag, ama qofka aan lahayn luqad qoran, habka

wada-xiriirku waa waxa uu qofku sida caadiga ah u isticmaalo (sida luqadda dhagoolka, Bareelka, ama xiriir dhanka afka ah).

limaylka

34 CFR §300.505; WAC 392-172A-05020

Haddii degmadaadu siiso waalidiinta ikhtiyaarka ah in dokumentiyada lagu heli karo dhanka iimaylka, waxaad dooran kartaa inaad kuwa soo socda ku hesho dhanka iimaylka:

1. Ogeysii qoraal ah oo hordhac ah;
2. *Ogeysiiska Habraaca Ilaalinta Waxbarashada Gaarka ah*; iyo
3. Ogeysiisyada la xiriira codsiga dhageysiga kalafadhi sharciyeed.

Oggolaanshaha Waalidka – Qeexitaan

34 CFR §300.9; WAC 392-172A-01040

Oggolaansho waxaa loo la jeedaa:

1. Si buuxda ayaa laguugu sheegay luqadaada hooyo ama qaab kale oo xiriir (sida luqadda dhagoolaha, farta Bareelka, ama xiriir dhanka afka) dhammaan macluumaadka la xiriira tallaabada aad ogolaanshaha ku bixineyso;
2. Waxaad fahantay oo aad qoraal ahaan ku ogolaatay falkaas, ogolaanshaha qeexaya falkaasna wuxuu taxaya diiwaanada (haddii ay jiraan) la sii deyn doono iyo cidda loo dayn doono; iyo
3. Waxaad fahamsan tahay in oggolaanshaha uu yahay mid ikhtiyaari ah dhankaaga, waxaadna ka noqon kartaa (ka laaban kartaa) oggolaanshahaaga wakhti kasta.

Haddii aad rabto inaad ka noqoto oggolaanshaha ka dib markuu ilmahaagu bilaabay helitaanka adeegyada waxbarashada gaarka ah, waa inaad qoraal ahaan ku soo gudbisaa. Ka noqoshadaada oggolaanshaha ma diidayso (baajinayso) fal bilaabmay ka dib markaad bixisay oggolaanshahaaga iyo ka hor inta aadan ka noqon oggolaansha. Intaa waxaa dheer, degmada loogama baahna inay wax ka beddesho diiwaanka waxbarasho ee ilmahaaga si ay meesha uga saarto tixraac kasta oo ilmahaagu ku helay adeegyada waxbarashada gaarka ah.

Oggolaanshaha Waalidka – Shuruudaha

34 CFR §300.300; WAC 392-172A-02000; WAC 392-172A-03000

Oggolaanshaha Qiimaynta Hore

Degmadaadu ma samayn karto qiimaynta hore ee ubadkaaga si ay u go'aamiso u qalmida waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira illaa ay ku siiso ogaysiis qoraal ah oo hore oo sharaxaya hawlaha qiimaynta ee la soo jeediyay oo ay hesho oggolaansho qoraal ah, oggolaansho la wargeliyey. Degmadu waa inay samayso dadaal macquul ah si ay u hesho oggolaanshahaaga la wargaliyay ee qiimaynta hore si loo go'aamiyo in ilmahaagu u qalmo waxbarashada gaarka ah.

Oggolaanshahaaga qiimaynta bilowga ah macnaheedu maaha inaad bixisay oggolaanshahaaga degmadu inay bilowdo bixinta waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee loogu talagalay ilmahaaga. Degmadu waa inay sidoo kale kaa hesho oggolaansho si ay u siiso ilmahaaga waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha ee marka ugu horreysa.

Haddii ilmahaagu ka diiwaangashan yahay dugsiga dadweynaha ama aad raadinayso inaad ilmahaaga ku qorto dugsiga dadweynaha oo aad diidday inaad bixiso oggolaanshaha, ama aad ku guuldareysatay inaad ka jawaabto codsiga ah inaad bixiso oggolaanshaha qiimaynta hore, inkastoo aan loo baahnayn, degmadaadu **waxay** isku dayi kartaa inay hesho oggolaanshahaaga adoo isticmaalaya dhexdhexaadin ama habraac

dhagaysi cadaaladeed, sida mar dambe lagu sheegi doono ogaysiiskan. Degmadaadu kuma xad gudubto waajibaadkeeda ah inay hesho, aqoonsato, oo qiimayso ubadkaaga haddi ay doorato inaanay daba galin qiimaynta ilmahaaga ee xaaladan.

Xeerka Gaarka ah ee Qiimaynta Bilowga ah ee Qaybaha Gobolka

Haddii ilmahaagu yahay qaybta gobolka oo aanu kula noolayn, degmadu kama baahna ogolaanshahaaga qiimaynta bilowga ah si loo go'aamiyo in ilmahaagu u qalmo waxbarashada gaarka ah haddii:

1. Inkastoo dadaal macquul ah lagu sameeyay, degmadu aysan awoodin inay ku hesho;
2. Xuquuqdaada waalid ahaan la joojiyay si waafaqsan sharciga gobolka; ama
3. Garsooruhu uu u xilsaaray xaqa uu u leeyahay in uu gaaro go'aamo waxbarasho shakhsi aan adiga ahayn oo qofkaasi waxa uu bixiyay ogolaanshaha qiimaynta hore.

Qaybta *gobolka*, sida lagu isticmaalay gudaha IDEA, micanaheedu waa in canuga uu yahay:

1. Canug la korsado ee aan lagu meeleynin waalid korinayo;
2. Mid loo tixgaliyo qayb goboleed hoos yimaada sharciga gobolka Washington; ama
3. Mid ay gacanta ku hayso Department of Children, Youth, and Families ama hay'adda daryeelka carruurta dadweynaha ee gobol kale.

Qaybta *gobolka* kuma jiro canug la korsado oo leh waalid korsanaayo.

Oggolaanshaha Waalidka ee Adeegyada Hore iyo Burinta Oggolaanshaha Adeegyada Socda

Degmadu waa inay samayso dadaal macquul ah si ay u hesho ogolaanshahaaga qoraal ah waana inay heshaa ogolaanshahaaga qoraal ah ka hor intaysan canugaaga siin waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee marka ugu horeysa.

Haddii aadan ka soo jawaabin codsiga ah in aad bixiso ogolaanshahaaga in ilmahaagu helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha markii ugu horeysay, ama haddii aad diido inaad bixiso ogolaanshahan, degmadaada ma laga yaabo inay isticmaasho habraacyada dhexdhexaadinta si aad isugu daydo inaad heshid heshiiskaaga ama ay isticmaasho habraacyada dhageysiga nidaamka cadaaladeed si aad xukun uga hesho garsooraha sharciga maamulka si canugaag loo siiyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira.

Haddii aad diido ama aad ka jawaabi weydo codsiga lagugu siinayo oggolaanshahaaga in ilmahaagu helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha markii ugu horreysay, degmadu ma siin karto ilmahaaga waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha. Hadday taas dhacdo, degmo gudsiyeedkaaga:

1. Ma jabinayso shuruuda ah in la sameeyo waxbarashada guud ee ku haboon ee bilaashka ah (FAPE) ee ilmahaagu heli karo sababtoo ah in lagu guuldaraystay in la siiyo adeegyadaas ubadkaaga; iyo
2. In aan loo baahnayn in la yeesho kulan IEP ah ama ilmahaaga loo sameeyo IEP ee loogu talagalay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha taas oo ogolaanshahaaga lagu codsaday.

Marka aad siiso ogolaansho qoraal ah ilmahaaga si uu u helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha oo degmadu ay bilowdo bixinta adeegyada waxbarashada gaarka ah, ilmahaagu wuxuu ahaan doonaa mid u qalma inuu helo adeegyada waxbarashada gaarka ah ilaa:

1. Dib looga qiimeeyo oo lana ogaaday inaysan u qalmin adeegyada waxbarashada gaarka ah;
2. Ay ka qalinjebiyaan dibloomada dugsiga sare ee caadiga ah;
3. Ay gaaraan da'da 21 (ama haddii ilmahaagu 21 jirsanayo Ogosto 31 ka dib, waxay xaq u leeyihiin adeegyada dhammaadka sannad dugsiyeedka.); ama
4. Aad degmada siiso ka noqoshada ogolaanshahaaga oo qoraal ah ee bixinta sii socota ee adeegyada waxbarashada gaarka ah.

Haddii aad qoraal ku diiday oggolaanshahaaga bixinta adeegyada sii socda ka dib markii degmadu bilowday adeegyada waxbarashada gaarka ah, degmadu waa inay ku siiso *ogeysiis qoraal ah oo hordhac ah* ka hor wakhti macquul ah inta aanay joojin bixinta adeegyada waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Ogeysiiska hore ee qoraalka ah waxaa ku jiri doona taariikhda ay degmadu joojin doonto adeegyadii ay siin jirtay ilmahaaga waxayna ku wargelin doontaa in degmo dugsiyeedka:

1. Ma jabinayso shuruuda ah in la sameeyo waxbarashada guud ee ku haboon ee bilaashka ah (FAPE) ee ilmahaagu heli karo sababtoo ah in lagu guuldaraystay in la siiyo adeegyadaas ubadkaaga; iyo
2. Aan looga baahnayn in la yeesho kulan IEP ah ama ilmahaaga loo sameeyo IEP ee loogu talagalay in la sii bixiyo waxbarashada gaarka ah.

Degmadu ma isticmaali karto nidaamka sharciyeedka si ay u tirtirto burintaada qoraalka ah ama ma isticmaali karto habraacyada dhexdhexaadinta si ay u hesho heshiiskaaga si aad u sii wado bixinta adeegyada waxbarashada gaarka ah ilmahaaga. Ka dib markii ay degmadu joojiso bixinta adeegyada waxbarashada gaarka ah ilmahaaga, ilmahaaga hadda looma tixgalinayo inuu u qalmo adeegyada waxbarashada gaarka ah oo waxaan looga baahan tahay isla shuruudaha khuseeya dhammaan ardayda. Adiga ama kuwa kale oo aqoon u leh ilmahaaga, oo ay ku jiraan degmo dugsiyeedka, waxaad u diri kartaan ubadka qiimaynta bilowga ah wakhti kasta ka dib markaad ka noqoto oggolaanshaha ubadkaagu inuu helo waxbarashada gaarka ah.

Oggolaanshaha Waalidka ee Dib U Qiimaynta

Haddii baaritaan cusub la qaadayo iyada oo qayb ka ah dib u qiimaynta ubadkaaga, degmadaadu waa inay heshaa oggolaanshahaaga ka hor inta aanay dib u qiimayn ilmahaaga, marka laga reebo haddii degmadaadu muujin karto in:

1. Ay qaaday tillaabooyin macquul ah si loo helo oggolaanshahaaga dib u qiimaynta ilmahaaga; adigana
2. Kama jawaabin.

Haddii aad diido inaad oggolaato tijaabo cusub oo qayb ka ah dib u qiimaynta ubadkaaga, degmadu waxaa laga yaabaa, laakiin looma baahna, inay raacdo qiimaynta ubadkaaga iyadoo isticmaalaysa hababka dhexdhexaadinta si ay heshiis uga raadsadaan adiga ama u adeegsato nidaamka dhagaysiga cadaalada si ay meesha uga saarto diidmadaada inaad oggolaato dib u qiimaynta ilmahaaga. Sida qiimaynta hore, degmadaadu kuma xad gudubto waajibaadkeeda sida hoos timaada Qaybta B ee IDEA haddii ay diido in ay sii wado dib u qiimaynta iyada oo la isticmaalayo dhexdhexaadin ama habraac cadaaladeed.

Dukumintiyada Dadaalada Macquulka ah ee Helitaanka Oggolaanshaha Waalidka

Dugsigaagu waa inuu hayaa dukumeentiga dadaalka macquulka ah si uu u helo oggolaanshahaaga qiimaynta bilowga ah, si loo bixiyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha markii ugu horeysay, si loo sameeyo dib u qiimayn ku lug leh tijaabo cusub, iyo in la helo waalidiinta qaybaha gobolka ee qiimaynta bilowga ah. Dukumeentigu waa inuu ku jiraa diiwaanka isku dayga degmada ee meelahan, sida:

1. Diiwaangelin faahfaahsan ee wicitaanada taleefoonada ee la sameeyay ama la isku dayay iyo natiijooyinka wicitaanadaas;
2. Nuqullada waraaqaha lagu soo diray iyo wixii jawaabo ah ee la helay; iyo
3. Diiwaangelin faahfaahsan oo ku saabsan booqashooyinka gurigaaga ama shaqadaada iyo natiijooyinka booqashooyinkaas.

Macluumaadka Oggolaanshaha ee Kale

Oggolaanshahaaga looma baahna ka hor inta aanay degmadaadu ay:

1. Dib u eegayso xogta jirta oo qayb ka ah qiimaynta ama dib u qiimaynta ilmahaaga; ama

2. Ilmahaaga marsiinayso imtixaan ama qiimayn kale oo la siiyo dhammaan ardayda marka laga reebo haddii, ka hor inta aan tijaabadaas ama qiimaynta la bixin, ogolaanshaha looga baahan yahay waalidiinta dhammaan ardayda.

Haddii aad ilmahaaga ku qortay dugsi gaar loo leeyahay oo aad kharashkaaga iska bixisay ama haddii aad guriga wax ku barayso ilmahaaga, oo aanad bixin ogolaanshahaaga qiimaynta hore ama qiimaynta ilmahaaga, ama aad ku guul daraysato in aad ka jawaabto codsigaaga ogolaanshahaaga, degmada ayaa laga yaabaa inaysan isticmaalin hababka dhexdhexaadinta si loo helo heshiiskaaga ama inaysan isticmaalin habraaca dhegeysiga nidaamka cadaalada si meesha looga saaro diidmadaada. Degmadu sidoo kale loogama baahna inay u tixgeliso ubadkaaga inuu u qalmo inuu helo adeegyo dugsi gaar loo leeyahay oo loo siman yahay, kuwaas oo ah adeegyo loo diyaariyay qaar ka mid ah ardayda dugsiyada gaarka ah ee ay waalidku meeleeen ee u qalma waxbarashada gaarka ah.

Qiimaynta Waxbarashada Madaxabannaan

34 CFR §300.502; WAC 392-172A-05005

Waxaad xaq u leedahay inaad hesho qiimaynta waxbarashada madaxa banaan (Independent Educational Evaluation, IEE) ee ubadkaaga haddi aanad ku raacsanayn qiimaynta ay samaysay degmadaadu. Haddii aad codsato IEE, degmadu waa inay ku siiso macluumaadka ku saabsan meesha aad ka heli karto IEE iyo shuruudaha degmada ee khuseeya IEE-yada.

Qeexitaanada

- *Qiimaynta waxbarashada madaxa banaan* (IEE) macneheedu waa qiimayn uu sameeyo imtixaan qaade aqoon leh oo aan u shaqayn degmada ka masuulka ah waxbarashada ubadkaaga.
- *Kharashka guud* waxaa loola jeedaa in degmadu ay bixiso kharashka buuxa ee qiimaynta ama ay hubiso in qiimayntu laguugu siiyay kharash la'aan.

Xaqa Waalidka ee IEE ee Kharashka Guud

Waxaad xaq u leedahay IEE ilmahaaga ee dadwaynaha haddii aad diidan tahay qiimaynta ilmahaaga ee ay samaysay degmadaadu, iyadoo loo eegayo shuruudaha soo socda:

1. Haddii aad ka codsato IEE ilmahaaga ee kharash guud, degmadaadu waa inay, 15 maalmood gudahooda laga bilaabo codsigaaga, **ay samayso labadan midkood:** (b) xerayso codsiga dhagaysiga nidaamka cadaalada ah si ay u tusiso in qiimaynteeda ubadkaagu ay ku haboontahay ama in qiimaynta ubadkaga ee aad heshay aanay buuxin shuruudaha degmada; **ama** (t) oggolaato in la bixiyo IEE kharash dadweyne.
2. Haddii degmadaadu codsato dhageysiga nidaamka sharciyeed oo go'aanka kama dambaysta ah uu yahay in qiimaynta degmadu ku samaysay ilmahaaga, weli waxaad xaq u leedahay IEE, laakiin maaha kharash dadweyne.
3. Haddii aad codsato IEE ee ilmahaaga, degmadaadu waxay ku weydiin kartaa sababta aad u diidday qiimaynta degmadu samaysay. Si kastaba ha ahaatee, degmadu uma baahna sharaxaad waxaana laga yaabaa inaanay si aan macquul ahayn dib u dhigin bixinta IEE ee ubadkaaga ee kharash dadweyne ama xerayn codsi dacwad dhagaysi si ay u difaacdo qiimaynta degmadu ku samaysay ilmahaaga.

Waxa kaliya oo aad xaq u leedahay inaad codsato hal IEE ee ilmahaaga ee kharashka dad waynaha mar kasta oo degmadaadu ay samaynayso qiimaynta ilmahaaga taas oo aad diidan tahay.

Qiimayn Uu Samayeey Waalidka

Haddii aad ka hesho IEE ilmahaaga kharash dadweyne ama aad ku siiso degmada iyadoo leh IEE aad ku heshay kharash gaar ah:

1. Degmadaadu waa inay tixgelisaa natiijada IEE go'aan kasta oo la sameeyo ee ku saabsan siinta FAPE ilmahaaga, haddii ay buuxiso shuruudaha degmada ee IEE; iyo
2. Adiga ama degmadaadu aad IEE u soo bandhigi kartaan caddayn ahaan dhagaysiga nidaamka sharciyeed ee khuseeya ilmahaaga.

Codsiyada Qiimaynta ee Garsoorayaasha Sharciga Maamuleed (Requests for Evaluations by Administrative Law Judges, ALJ)

Haddii ALJ uu ka codsado IEE ilmahaaga taasoo qayb ka ah dhageysiga nidaamka sharciyeed, kharashka qiimeynta waa inuu noqdaa mid lagu bixiyo kharashka dadwaynaha.

Shuruudaha Degmada

Haddii IEE lagu bixiyo kharash dadweyne, shuruudaha lagu helay qiimeynta, oo ay ku jiraan goobta qiimeynta iyo shahaadooyinka imtixaan qaadaha, waa inay la mid noqdaan shuruudaha degmadu isticmaasho marka ay bilaabayso qiimeynta (ilaa xadka shuruudahaas ay waafaqsan yihiin xaqa aad u leedahay IEE).

Marka laga reebo sida kor lagu sharaxay, degmadu ma soo rogi karto shuruudo ama wakhtiyo la xiriira helitaanka IEE ee kharash dadweyne.

Qarsoodiga Macluumaadka Qeexitaanada 34 CFR §300.611; WAC 392-172A-05180

IDEA waxay ku siinaysaa xuquuqaha ku saabsan diiwaanada waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Xuquuqahani waxay dheer yihiin xuquuqaha aad ku leedahay Xeerka Gaar ahaanshaha iyo Xuquuqda Waxbarashada Qoyska (Family Educational Rights and Privacy Act, FERPA), kaas oo ah sharci dhammaan ardayda siya ilaalinta diiwaannada waxbarashada.

Sida lagu adeegsaday qaybta sare *Qarsoodiga Macluumaadka*:

- *Burburin* macnaheedu waa burburin jireed ama ka saarista aqoonsiga shakhsi ahaaneed ee macluumaadka si aan macluumaadka looga aqoonsan karin shakhsi ahaan.
- *Diiwaanada waxbarashada* macneheedu waa nooca diiwaanada ee lagu daboolay qeexida "diiwaanada waxbarashada" ee ku jira 34 CFR Qaybta 99 (xeerarka lagu dabaqayo Xeerka Gaar ahaanshaha iyo Xuquuqaha Waxbarashada Qoyska ee 1974, 20 U.S.C. 1232g (FERPA)).
- *Hay'adda Ka Qaybgalayso* macneheedu waa dugsi kasta, wakaalad kasta ama machad ururiya, ilaaliya, ama adeegsada macluumaadka shakhsi ahaan lagu aqoonsan karo, ama meesha laga helay macluumaadka, ee hoos yimaada Qaybta B ama IDEA.

Shakhsi ahaan Lagu Aqoonsan Karo

34 CFR §300.32; WAC 392-172A-01140

Shakhsi ahaan lagu aqoonsan karo macnaheeda waa macluumaad leh:

1. Magaca ilmahaaga, magacaaga waalid ahaan, ama magaca xubin kale oo qoyska ah;
2. Cinwaanka canugaaga;
3. Aqoonsi shakhsi ahaaneed, sida sooshal sikyuuratiga ee ilmahaaga ama lambarka ardayga; ama
4. Liis muujinaya sifooyinka gaarka ah ama macluumaadka kale ee suurtoagal ka dhigaya in si macquul ah lagu aqoonsado ilmahaaga.

Ogeysiis ku wajahan Waalidiinta

34 CFR §300.612; WAC 392-172A-05185

OSPI waxay ku siinaysaa ogaysiis, iyada oo loo marayo shuruucdeeda, si ay si buuxda kuugu wargeliso sirta

macluumaadka shakhsiga lagu aqoonsan karo, oo ay ku jiraan:

1. Helitaanka foomamka gobolka, oo ay ku jirto *Ogeysiiskan Nidaamka Ilaalinta Waxbarashada Gaarka ah*, oo ku qoran luqado badan iyo qaabab kale marka la codsado;
2. Sharaxaad ku saabsan macluumaadka shakhsi ahaan lagu aqoonsan karo ee ay ururisay oo ay hayso OSPI iyada oo loo marayo cabashooyinka gobolka, codsiyada dhegeysiga nidaam sharciyeedka iyo go'aamada, la socodka, codsiyada shabakada badbaadada, heshiisyada dhexdhexaadinta, iyo deeqda waxqabadka qiimaynta. Macluumaadka shakhsiga lagu aqoonsan karo waa la saaraa ka hor inta aan xogtan lala wadaagin wakaaladaha kale ama shakhsiga macluumaadka codsanaya, ilaa waalidka ama ardayga qaangaarka ah uu bixiyo ogolaanshaha siideynta macluumaadka;
3. Soo koobida siyaasadaha iyo nidaamyada ay tahay in degmadu raacdo ee ku saabsan kaydinta, kashifaadda qolo saddexaad, haysashada, iyo burburinta macluumaadka shaqsigu lagu aqoonsan karo; iyo
4. Sharaxaad ku saabsan dhammaan xuquuqda waalidiinta iyo ardayda ee ku saabsan macluumaadkan, oo ay ku jiraan xuquuqda hoos timaada Xeerka Gaar ahaanshaha iyo Xuquuqaha Waxbarashada Qoyska (FERPA) iyo xeerarkeeda dhaqangelinta ee 34 CFR Qaybta 99.

Kahor aqoonsi kasta oo weyn oo gobolka oo dhan ah, goob kasta, ama hawsha qiimaynta (sidoo kale loo yaqaan "helitaanka ilmaha"), waa in ogaysiis lagu daabacaa wargeysyada ama lagu shaaciyaa warbaahinta kale, ama labadaba, oo leh wareeg ku filan in lagu ogeysiyo waalidiinta inta lagu jiro xaalada hawsha si loo helo, aqoonsado, loona qiimeeyo carruurta u baahan waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira.

Helitaanka Xuquuqda

34 CFR §300.613-617; WAC 392-172A-05190–05210

Waxaad xaq u leedahay inaad hubiso oo aad dib u eegto diiwaanada waxbarashada ilmahaaga ee la ururiyay, la ilaaliyo, ama ay isticmaasho degmadaada qaybta B ee IDEA. Degmadu waa in ay u hogaansantaa codsigaga ah in ay hubiso oo ay dib u eegto diiwaan kasta oo waxbarasho oo ku saabsan ubadkaaga iyada oo aan loo baahnayn dib u dhac aan loo baahnayn iyo ka hor kulan kasta oo khuseeya IEP, ama dhageysi kasta oo sharciyeed (ay ku jiraan kulanka xallinta ama habraaca cadaalada ee waxbarashada gaarka ah ee khuseeya anshaxa). iyo muddo aan ka badnayn 45 maalmood ka dib markaad codsato.

Xaqa aad u leedahay inaad baarto oo aad dib u eegto diiwaanada waxbarashada waxa ka mid ah:

1. Xaqa aad u leedahay in degmadu ay jawaab ka bixiso codsiyadaada macquulka ah ee sharaxaada iyo tarjumaada diiwaanka;
2. Xaqa aad u leedahay in aad codsato in degmadu ay ku siiso koobiyada diiwaanka haddii aadan si wax ku ool ah u baari karin oo aad dib u eegis u samayn karin diiwaanada ilaa aad hesho nuqulladaas; iyo
3. Xaqa aad u leedahay in wakiilkaagu uu baaro oo dib u eego diiwaanada.

Degmadu waxay u qaadan doontaa inaad leedahay awood aad ku baarto oo dib u eegto diiwaanada la xiriira ubadkaaga ilaa lagugula taliyo inaad awood u lahayn marka loo eego sharciga gobolka ee lagu dabaqi karo arrimaha sida mas'uul ahaan, kala tagga, iyo furriinka.

Diiwaanka Helitaanka

Degmo kasta waa in ay haysaa diiwaanka dhinacyada helay xogta waxbarashada ee la ururiyay, la hayo, ama loo adeegsaday Qaybta B ee IDEA, oo ay ku jiraan magaca kooxda, taariikhda helitaanka la bixiyay, iyo ujeedada kooxda loogu oggolaaday isticmaalka diiwaanka. Degmooyinka dugsiga loogama baahna inay u xafidaan diiwaankan helitaanka waalidiinta ama shaqaalaha la oggolaaday ee degmada dugsiga.

Diiwaanada loo hayo In Ka Badan Hal Canug

Haddi diiwaanka waxbarashada uu ku jiro macluumaadka in ka badan hal arday, waxaad xaq u leedahay

inaad baarto oo aad dib u eegto kaliya macluumaadka la xiriira ubadkaaga ama lagugu wargeliyo macluumaadkaas haddii degmadu ku tusi waydo macluumaadkaas iyada oo aan baahin macluumaadka shakhsiga lagu aqoonsan karo ee ku saabsan arday kale.

Liiska Noocyada iyo Goobaha Macluumaadka

Haddii aad codsato, degmadu waa inay ku siisaa liiska noocyada iyo goobaha diiwaanka waxbarashada ee la ururiyay, lagu hayo, ama ay adeegsato degmadu.

Kharashka

Degmadu waxay ku dallici kartaa kharash koobiyada diiwaanada laguugu sameeyay sida hoos timaada Qaybta B ee IDEA haddii kharashkaasu si wax ku ool ah kaaga hor istaagi wayo inaad isticmaasho xaqa aad u leedahay inaad baarto oo aad dib u eegto diiwaanadan. Waxaa laga yaabaa in aanay wax lacag ah ku dallacin raadinta ama soo celinta macluumaadka hoos yimaada IDEA.

Wax Ka Beddelidda Diiwaanada markuu Codsado Waalidka 34 CFR §300.618–§300.621; WAC 392-172A-05215

Haddii aad aaminsan tahay in macluumaadka ku jira diiwaanka waxbarashada ee khuseeya canugaaga lagu ururiyey, lagu hayo, ama loo isticmaalo si hoos timaada IDEA ay tahay mid khaldan, marin habaabin leh, ama ku xad-gudbidda sirta ama xuquuqaha kale ee ubadkaaga, waxaad waydiisan kartaa degmada inay beddesho macluumaadka.

Degmadu waa inay go'aansataa inay beddesho macluumaadka si waafaqsan codsigaaga muddo macquul ah gudahooda laga bilaabo marka la helo codsigaaga.

Fursada Dhegeysiga, Habka Dhageysiga, iyo Natiijooyinka Dhageysiga

Haddii degmadaadu diido inay beddesho macluumaadka si waafaqsan codsigaaga, waa inay ku wargelisaa go'aankaas oo ay kuu sheegto xaqa aad degmadu uga leedahay dhegaysi dacwadeed.

Waxaad xaq u leedahay inaad codsato dhageysi si aad uga doodo xogta ku jirta diiwaanka waxbarashada ubadkaaga si loo hubiyo inaysan sax ahayn, marin habaabin lahayn, ama haddii kale xadgudub ku ahayn sirta ama xuquuqaha kale ee ilmahaaga. Dhageysiga ka doodista xogta ku jirta diiwaanka waxbarashada waa in loo fuliyaa si waafaqsan nidaamka dhegeysiga degmada ee hoos yimaada FERPA. Kani ma ahan dacwad dhagaysi nidaam sharciyeed oo waxbarasho gaar ah.

Haddii, natiijada dhegeysiga, degmadu ay go'aansato in macluumaadka uu yahay mid khaldan, marin habaabin leh, ama haddii kale ku xad gudbaya sirta ama xuquuqaha kale ee ardayga, waa inay beddeshaa macluumaadka si habboon oo ay kugu wargeliso isbeddelladaas qaab qoraal ah.

Haddii, natiijada dhegeysiga, degmadu ay go'aansato in macluumaadka uusan ahayn mid khaldan, marin habaabin leh, ama haddii kale ku xad gudbaynin sirta ama xuquuqaha kale ee ubadkaaga, waa inay ku wargelisaa inaad xaq u leedahay inaad qoraal geliso diiwaanka waxbarashada ubadka oo ka faalloonaya macluumaadka ama bixinaya sabab kasta oo aad ku khilaafsan tahay go'aanka degmada.

Haddii aad doorato inaad qoraal geliso xogta ilmahaaga, bayaanku waa in:

1. Ay degmadu u hayso qayb ka mid ah diiwaanada ubadkaaga ilaa inta diiwaanka ama qaybta lagu muransan yahay la hayo; iyo
2. Haddi degmadu ay u bandhigto xogta ubadkaaga ama qaybta la isku haysto, bayaanka waa in sidoo kale loo bandhigaa dhinacaas.

Oggolaanshaha Shaacinta Macluumaadka Shakhsi Ahaaneed Lagu Aqoonsan Karo

34 CFR §300.622; WAC 392-172A-05225

Oggolaanshahaaga qoran waa in la helaa ka hor inta aan macluumaadka shaqsigu lagu aqoonsan karo aan dadka kale loo bandhigin ilaa shaacinta macluumaadka ku jira diiwaanka waxbarashada ubadkaaga aan la ogolaan iyada oo aan la helin ogolaanshaha waalidka ee hoos yimaada FERPA. Guud ahaan, oggolaanshahaaga looma baahna ka hor inta aan macluumaadka shakhsiga lagu aqoonsan karo loo sii dayn saraakiisha wakaaladaha ka qaybqaata ujeedooyinka buuxinta shuruudaha Qaybta B ee IDEA. Si kastaba ha ahaatee, oggolaanshahaaga, ama oggolaanshaha ilmahaaga haddii ay gaareen da'da qaan-gaarka, waa in la helaa ka hor inta aan macluumaadka shakhsi ahaan lagu aqoonsan loo sii dayn saraakiisha hay'adaha ka qaybqaata ee bixiya ama bixinta adeegyada kala-guurka. Intaa waxaa dheer, haddii ilmahaagu dhigto dugsi gaar loo leeyahay, oggolaanshahaaga waa in la helaa ka hor inta aan macluumaadka shakhsi ahaaneed ee ilmahaaga loo sii dayn saraakiisha degmada uu ku yaal dugsigu gaarka loo leeyahay iyo saraakiisha degmada uu deggan yahay ilmahaaga haddii aadan qorsheynaynin inaad ilmahaaga ku qorto degmada aad degan tahay.

Ilaalinta Macluumaadka Shakhsi Ahaan Lagu Aqoonsan Karo

34 CFR §300.623; WAC 392-172A-05230

Degmadu waa inay ilaalisaa sirta macluumaadka shakhsi ahaan lagu aqoonsan karo ee xilliyada ururinta, kaydinta, siidaynta, iyo burburinta. Mid ka mid ah sarkaalka degmada dugsigu waa inuu qaataa mas'uuliyadda hubinta sirta macluumaadka shakhsi ahaan lagu aqoonsan karo. Dhammaan dadka ururinaya ama isticmaalaya macluumaadka shakhsiga lagu aqoonsan karo waa inay helaan tababar ama tilmaamo ku saabsan sirta hoos timaada Qaybta B ee IDEA iyo FERPA.

Degmo kasta waa in ay haysaa, kormeerka guud, liiska hadda ee magacyada iyo jagooyinka shaqaalaha hay'adda kuwaas oo heli kara macluumaadka shakhsi ahaan lagu aqoonsan karo.

Burburinta, Haysashada, iyo Kaydinta Macluumaadka

34 CFR §300.624; WAC 392-172A-05235

Degmadu waa inay ku wargelisaa marka macluumaadka shakhsi ahaan lagu aqoonsan karo la ururiyey, la hayo, ama la isticmaalo aan looga baahnayn si loo siiyo adeegyada waxbarasho ee ilmahaaga.

Marka aan loo baahnayn, macluumaadka waa in la burburiyaa marka aad codsato. Si kastaba ha ahaatee, diiwaanka joogtada ah ee magaca, ciwaanka, iyo teleefanka ilmahaaga, fasalkiisa ama fasalkeeda, diiwangelinta imaanshaha, xiisadaha uu soo xadiray, heerka fasalka la dhammeeyay, iyo sanadka la dhammeeyay waa la hayn karaa mar kasta.

Sharciga gobolka ee ku saabsan haynta diiwaanada waxa uu ka kooban yahay cutubka 40.14 Xeerka Dib loo eegay ee Washington (Revised Code of Washington, RCW). Nidaamyada inta ay tahay in degmadu hayso diiwaanada waxaa daabacay Xoghayaha Dawladda Washington, Qaybta Kaydka iyo Maaraynta Diiwaanada (Washington Secretary of State, Division of Archives and Records Management).

Hababka Xallinta Khilaafaadka Waxbarashada Gaarka ah

Waxaad tahay ka qaybgale muhiim ah dhammaan dhinacyada barnaamijka waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Ku lug lahaanshahaan wuxuu ka bilaabmaa u gudbinta hore ee ilmahaaga. Adiga iyo degmadaada waxaa lagu dhiirigelinayaa inaad si wadajir ah u wada shaqeysaan si aad isugu daydaan xallinta khilaafaadka saameeya barnaamijka waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Marka adiga iyo degmadaada aad awoodi

weydeen inaad xalisaan khilaafaadyada, waxaa jira doorashooyin rasmi ah oo xallinta khilaafaadka oo diyaar ah. Ikhtiyaaradani waa dhexdhexaadin, cabashooyinka bulshada, iyo dhegaysiyada nidaamka cadaaladeed ee dhexdhexaadka ah.

Dhexdhexaadin

34 CFR § 300.506; WAC 392-172A-05060-05075

Macluumaad Guud

Adeegyada dhexdhexaadinta waxaad adiga ama degmada ku heli kartaan kharash la'aan si ay kaaga caawiyaan xallinta dhibaatooyinka ku lug leh aqoonsiga, qiimaynta, meelaynta waxbarashada, iyo bixinta FAPE ee ilmahaaga iyo mar kasta oo dacwad cadaaladeed la codsado. Dhexdhexaadintu waa ikhtiyaari loomana isticmaali karo in lagu diido ama lagu daahiyo xaqa aad u leedahay dhageysiga nidaamka sharciyeed ama in lagu diido xuquuq kasta oo kale oo lagu bixiyo Qeybta B ee IDEA. Kulamada dhexdhexaadinta waxaa loo qorsheeyay wakhti ku haboon iyo meel adiga iyo degmadaba idin ku haboon.

Dhexdhexaadintu waa la heli karaa haddii luqadaada aasaasiga ah aysan ahayn Ingiriis ama haddii aad isticmaasho qaab kale oo xiriir markaad codsato ilaa aysan si cad suurtagal u ahayn in sidaas la sameeyo.

Degmo dugsiyeedka waxaa laga yaabaa inay horumariso habraacyo siiya waalidiinta doorta inaysan isticmaalin habka dhexdhexaadinta, fursad ay, wakhti iyo goob kugu haboon, kula kulmaan cid aan danaynin:

1. Yaa qandaraas kula jira koox ku habboon xallinta khilaafaadka, ama xarunta tababarka waalidka iyo xarunta macluumaadka ama xarunta macluumaadka waalidka ee bulshada ee gobolka; iyo
2. Yaa kuu sharxi lahaa faa'iidooyinka oo kugu dhiirigelin lahaa isticmaalka habka dhexdhexaadinta?

Cadaaladda Qofka Dhexdhexaadinaya

Dhexdhexaadinta waxaa qabta shaqsi u qalma, dhexdhexaad ah, oo u tababaran farsamooyin dhexdhexaadin oo waxtar leh. Shakhsigu waa inuu sidoo kale aqoon u leeyahay shuruucda iyo xeerarka la xiriira bixinta waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira. OSPI waxay qandaraas kula jirtaa wakaalad madax bannaan ah si ay u qabato dhexdhexaadinta. Hay'adaasi waxay haysaa liiska dhexdhexaadiyeyaasha.

Dhexdhexaadiyayaasha waxaa lagu meeleeysaa si aan kala sooc lahayn, wareeg ah, ama si kale oo aan eex lahayn. Dhexdhexaadiyuhu (1) ma noqon karo shaqaale OSPI, degmo, ama wakaalad kale oo dawladeed oo siinaya adeegyo toos ah ubadka hawsha dhexdhexaadinta khusaysa, iyo (2) waa in aanu yeelan dan shakhsi ama mid shaqo. Kulamada dhexdhexaadinta waxaa loo qorsheeyay wakhti ku haboon iyo meel adiga iyo degmadaba idin ku haboon.

Heshiisyada Lagu Gaaro Dhexdhexaadinta

Haddii adiga iyo degmadu aad heshiis gaartaan, waa in lagu diiwaangeliyaa heshiis dhexdhexaadin oo qoraal ah oo aad saxiixdeen adiga iyo wakiilka degmada loo oggolaaday in uu galo heshiisyo sharci ah.

Wadahadalada inta lagu guda jiro kulamada dhexdhexaadintu waa qarsoodi loo mana isticmaali karo caddayn ahaan dacwad kasta oo sharciyeed ama dacwadaha madaniga ah ee maxkamad dowladeed ama maxkamadda gobolka Washington. Tan waa in lagu sheegaa heshiiska qoran. Hase yeeshee, heshiiska dhexdhexaadinta laftiisa ayaa caddayn ahaan loo isticmaali karaa. Heshiisyada dhexdhexaadintu waa kuwo si sharci ah loo fulinayo oo laga fulinayo maxkamad gobol kasta oo awood u leh ama maxkamad degmo oo Maraykanka ku taal.

Farqiga Udhaxeya Baaritaanada Cabashada Bulshada ee Waxbarashada Gaarka ah iyo Dhageysiga Sharciyeed

Xeerarka Qaybta B ee IDEA waxay leeyihiin habab kala duwan oo loogu talagalay cabashooyinka gobolka

(cabashooyinka bulshada) iyo dhageysiga sharciyeed. Cabasho bulsho ayaa laga yaabaa in loo gudbiyo OSPI uuna gudbiyo shakhsi kasta ama hay'ad kasta oo ku eedayn in degmo dugsiiyeed, OSPI, ama wakaalad kasta oo kale oo dadweyne ay ku xadgudbeen shuruudaha Qaybta B, sharciyada federaalka ee ku jira 34 CFR Qaybta 300, ama xeerarka gobolka ee fulinaya Qaybta B ee IDEA. Cabashooyinka bulshada waxaa baara OSPI, iyadoo lagu salaynayo macluumaadka ku saabsan xadgudubyada uu bixiyay qofka cabashada soo gudbiyay, iyo degmada dugsiga, ama wakaalad kale oo ka jawaabaysa cabashada. Cabashooyinka bulshada waa in lagu gudbiyaa muddo hal sano gudaheed laga bilaabo xadgudubka lagu eedeeyay.

Codsiyada dhageysiga sharciyeed waxa kaliya oo xareyn kara adiga ama degmadaada arrin kasta oo la xiriiirta aqoonsiga, qiimeynta, ama meeleynta waxbarashada ubadkaaga, ama bixinta waxbarashada guud ee ku haboon ee bilaashka ah (FAPE) ee ilmahaaga. Dhegeysiga sharciyeed waxaa qabta garsooraha sharciga maamulka (ALJ), oo u shaqeeya Xafiiska Dhageysiga Maamuleed, kaas oo ah wakaalad dowladeed oo madax banaan. Dhegeysiga sharciyeed ayaa guud ahaan ku lug leh marag-furka markhaatiyada iyo hordhaca caddaynta. Codsiyada dhagaysiga sharciyeed waa in lagu xareeyaa laba sano gudahooda laga bilaabo xadgudubka lagu eedeeyay (iyada oo laga reebo qaar ka mid ah been-abuurka ama haynta macluumaadka.)

Jadwalka iyo habraacyada cabashooyinka bulshada iyo dhageysiga sharciyeed ayaa lagu sharaxay hoos.

Habraaca Cabashada Bulshada

34 CFR §§300.151–300.153; WAC 392-172A-05025–05045

OSPI waxay leedahay habab lagu xalliyo cabashooyinka gobolka. Nidaamyadu waxaa lagu hayaa xeerarka gobolka macluumaadka ku saabsan cabashooyinka gobolkana waxaa lagu hayaa websaaydka.

Haddii adiga, qof kasta, ama urur uu rumaysan yahay in degmo, OSPI, ama hay'ad kasta oo kale oo waxbarasho oo ay maamusho IDEA ay ku xadgudbeen Qaybta B ee IDEA, xeerarka fulinaya Qaybta B, ama xeerarka gobolka ee u dhigma, waxaad cabasho qoraal ah u gudbin kartaa Office of Superintendent of Public Instruction (OSPI), Special Education, PO Box 47200, Olympia, WA 98504-7200. Waa inaad koobiga dacwada siisaa degmada ama qaybta kale ee aad ka cabanayso.

Gudbinta Cabashada

Cabashada qoran waa inuu saxiixay adiga, ama qofka ama ururka soo gudbinaya cabashada oo ay ku jiraan macluumaadka soo socda:

- Bayaan sheegaya in degmo ama urur kale ay ku xadgudbeen shuruudda Qaybta B ee IDEA, xeerarka fulinaya Qaybta B, sharciga ama xeerarka gobolka ee u dhigma, ama bayaan ah in degmada ama ururka kale aysan fulinayn dhexdhexaadin ama heshiis xal raadin ah;
- Magaca iyo cinwaanka degmada ama ururka kale;
- Magaca ardayga, haddii cabashadu ay gaar u tahay arday, iyo macluumaadka xiriirka haddii ardaygu yahay derbi-jiif;
- Magaca dugsiga uu ardaygu dhigto;
- Sharaxaad ku saabsan dhibaataada oo leh xaqiiqooyin gaar ah;
- Xallinta la soo jeediyay ee dhibaataada ilaa inta xogtan la og yahay aadna heli karto wakhtiga aad gudbinayso cabashada; iyo
- Magacaaga, cinwaankaaga, iyo lambarkaaga teleefanka.

Xadgudubku waa inuusan dhicin in ka badan **hal sano** kahor taariikhda in cabasho, buuxinaysa shuruudaha sare, ay hesho OSPI.

OSPI waxay soo saartay foom tusaale ah oo aad isticmaali karto si aad cabasho u gudbiso. Foomkan waxa laga heli karaa bogga [OSPI – Special Education – File a Community Complaint – Frequently asked questions and request forms \(OSPI – Waxbarashada Gaarka ah – Gudbi Cabashada Bulshada – Su'aalaha inta badan la is](#)

[weydiyo iyo foomamka](#)) codsiga. Looma baahna inaad isticmaasho foomkan.

Baaritaanada Cabashada

OSPI waa in ay baartaa oo ay soo saartaa go'aan qoran 60 maalmood ka dib marka ay hesho cabasho marka laga reebo haddii wakhti kordhin la soo saaray. Inta lagu jiro 60ka maalmood, OSPI (1) waxay uga baahan tahay degmadu inay bixiso jawaabta cabashada; (2) wuxuu ku siinayaa adiga ama qof cabanaya fursad aad ku soo gudbiso macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan eedeymaha ku jira cabashada; (3) waxa laga yaabaa inay samayso baaritaan madax-banaan oo goobta ka dhacaya, haddii OSPI ay go'aamiso inay lagama maarmaan tahay; iyo, (4) waxay dib u eegis ku sameynayaan dhammaan macluumaadka khuseeya oo ay sameeyaan go'aan madax-bannaan oo ah in degmada ama hay'adaha kale ay ku xadgudbayaan shuruudaha la xiriira Qaybta B ee IDEA.

Baaritaanka, Muddo Kordhinta, Go'aan Qoran

Waqtiga xaddidan ee 60-ka maalmood ah waa la kordhin karaa kaliya haddii: (1) Duruufo gaar ah ay ka jirto cabasho gaar ah; **ama** (2) adiga iyo dugsiga degmada si ikhtiyaari ah aad ku heshiisaan qoraal ahaan inaad ku kordhisaan wakhtiga lagu xalinayo cabashada dhexdhexaadin ama hab kale oo lagu xaliyo khilaafaadka si loo xalliyo khilaafka.

Go'aan qoraal ah ayaa loo soo dirayaa adiga ama qofka cabashada soo gudbiyay iyo degmada dugsiga. Go'aanka qoran ayaa ka hadli doona eedeymo kasta. Eedeymo kasta, go'aanka qoran wuxuu sheegi doonaa natiijooyinka xaqiiqda, gabagabada, sababaha go'aanka, iyo tillaabooyinka sixitaanka macquulka ah ee loo arko inay lagama maarmaan tahay si loo xalliyo cabashada haddii xadgudub dhacay.

Xalka Cabashada

Marka OSPI ay ogaato xad gudub ama ku guuldareysiga in ay bixiso adeegyada ku haboon habka cabashada, go'aanku wuxuu ka hadlayaa:

1. Sida dib loogu saxayo diidmada adeegyadaas, oo ay ku jirto sida ku habboon, bixinta lacag celinta ama tallaabo kale oo sixid ah oo ku habboon baahiyaha ardayga (ardayda); iyo
2. Bixinta ku habboon mustaqbalka ee adeegyada waxbarashada gaarka ah ee dhammaan ardayda.

Cabashooyinka Bulshada ee Waxbarashada Gaarka ah iyo Dhegeysiga Sharciyeed

Haddii cabashada bulshada la helo taas oo sidoo kale ah mawduuca dhageysiga sharciyeed ama cabashadu ka kooban tahay arrimo badan, mid ama in ka badan oo arrimahaas ka mid ahna ay yihiin qayb ka mid ah dhageysiga sharciyeed, OSPI waa inay dhinac iska dhigtaa (aysan baarin) qayb kasata oo ka mid ah cabashada looga hadlay dhageysiga sharciyeed ilaa dhageysiga uu dhamaanayo. Arrin kasta oo ku saabsan cabashada oo aan ka mid ahayn dhageysiga sharciyeed waa in lagu xalliyo waqtiga cabashada gudahooda.

Haddi arin lagu soo qaaday cabashada kaasoo horay go'aan loogu gaaray dhanka dhagaysiga sharciyeed ee ay ku lug leeyihiin isla dhinacyada, go'aanka dhagaysiga waa mid waajib ah OSPI-na waa in ay qofka cabanaya ku wargalisaa in aanay baari karin arinkaas.

OSPI waa in ay xallisaa cabashada ku andacoonaysa in degmadu ay ku guuldaraysatay in ay fuliso go'aanka dhagaysiga sharciyeed.

Habraacyada Dhagaysiga Sharciyeed

34 CFR §§300.507-300.513; WAC 392-172A-05080-05125

Macluumaad Guud

Adiga ama degmada waxaad xareyn kartaan codsiga dhageysiga sharciyeed arrin kasta oo la xiriirta aqoonsiga, qiimeynta, ama meeleynta waxbarashada ilmahaaga ama bixinta FAPE ee ilmahaaga. Degmadu waa inay ku wargelisaa adeeg kasta oo sharciyeed oo bilaash ah ama qiimo jaban leh iyo adeegyo kale oo khuseeya oo laga heli karo aagga marka la gudbiyo dhagaysiga sharciyeed ama marka aad codsato macluumaadkan. Nidaamyada dhageysiga sharciyeed, "adiga" waxaa ku jira qareenkaaga haddii aad mid sii haysato, iyo "degmada" waxaa ku jira qareenka degmada haddii degmadu uu matalo qareen.

Gudbinta

Si aad u codsataan dhageysi, adiga ama degmada waa inaad dhinaca kale u gudbisaan codsiga dhagaysiga sharciyeed. Codsigaas waa in uu ka kooban yahay dhammaan waxa ku qoran hoos waana inuu haadaa mid sir ah.

Adiga ama degmada, mid kasta oo gudbiyey codsiga, waa inuu sidoo kale siiyaa wakiilka OSPI, Xafiiska Dhagaysiga Maamuleed (Office of Administrative Hearings, OAH), koobiga codsiga dhegeysiga oo lagu dirayo ciwaanka soo socda:

Office of Administrative Hearings
600 University Street, Suite 1500
Seattle, WA 98101-3126
Fax: 206-587-5135

Codsiga dhegeysiga sharciyeed waa inuu ku jiraa:

1. Magaca ardayga;
2. Cinwaanka deegaanka ardayga;
3. Magaca dugsiga ardayga;
4. Haddii ardaygu yahay ilmo ama dhalinyaro derbi-jiif ah, macluumaadka xiriirka ardayga;
5. Sharaxaad ku saabsan nooca dhibaata, oo ay ku jiraan xaqiiqooyinka la xiriira dhibaata; iyo
6. Soo jeedinta xallinta dhibaata illaa inta aad ka ogtahay oo aad heli karto adiga ama degmada wakhtigaas.

Ogaysiis Loo Baahan Yahay Kahor Dhageysiga Codsiga Dhageysiga Sharciyeed

Adiga ama degmadu waxaa laga yaabaa inaad helin dhagaysi sharciyeed ilaa adiga ama degmada aad dhinaca kale la samaysaan codsiga dhagaysiga sharciyeed oo aad OAH siisaan koobiga codsiga oo ay ku jiraan macluumaadka kor ku qoran.

Ku Filnaanshaha Codsiga Dhagaysiga

Si uu horay ugu socdo codsiga dhagaysiga sharciyeed, waa in loo tixgeliyaa inuu yahay mid ku filan. *Ku Filan* macneheedu waa in codsiga buuxinayo shuruudaha kor lagu xusay ee hoos imaanaya *Gudbinta*. Codsiga dhagaysiga sharciyeed ayaa loo qaadan doonaa mid ku filan marka laga reebo haddii qolada heshay codsiga dhagaysiga sharciyeed ay ku ogeysiyaan ALJ iyo kooxda kale qoraal ahaan, 15 maalmood gudahood, in kooxda hesha ay aaminsantahay in codsiga dhagaysiga sharciyeed aanu ku filnayn.

Shan maalmood gudahooda marka la helo ogeysiinta ku filnaansho la'aanta, ALJ waa in uu go'aan ka gaaro haddii codsiga dhagaysiga sharciyeed uu buuxiyo shuruudaha kor ku xusan, oo uu isla markiiba qoraal ahaan ku ogeysiya adiga iyo degmadaba.

Wax Ka Beddelka Codsiga Dhagaysiga

Adiga ama degmadu waxaad samayn kartaan wax ka bedelka codsiga dhageysiga kaliya haddii:

1. Qolada kale ay qoraal ahaan ku ansixiso isbeddelada lana siiyey fursad ay ku xalliyaan codsiga dhegeysiga iyadoo loo marayo kulan xallineed (haddii adiga, waalidka aad codsataan dhegeysiga sharciyeed), ee hoos lagu sheegay; ama
2. Ugu dambayn shan maalmood ka hor intaysan bilaabmin dhagaysiga sharciyeed, sarkaalka dhegaysigu uu oggolaado isbeddellada.

Haddi aad tahay kooxda codsanaysa dhagaysiga oo aad wax ka badasho codsiga dhagaysiga sharciyeed, waqtiyada kulanka xalinta iyo muddada waqtiga xalinta (fiiri: *Habka Xallinta*) dib u bilow taariikhda codsiga wax ka beddelidda la gudbiyey, ama taariikhda ALJ ku bixiso codsiga.

Jawaabta Degmada ee Codsiga Dhagaysiga Sharciyeed

Haddi degmadu aysan kuu soo dirin ogaysiis hore oo qoraal ah, sida lagu qeexay ciwaanka *Ogeysiiska Qoraalka ah ee Hore* ee la xirira mawduuca ku jira codsigaaga dhagaysi, degmadu waa inay, 10 maalmood gudahooda laga bilaabo markay hesho codsiga dhagaysiga sharciyeed, kuu soo dirtaa jawaab sheegaysa:

1. Sharaxaad ku saabsan sababta degmadu u soo jeedisay ama u diiday inay qaado tillaabada lagu sheegay codsiga dhageysiga sharciyeed;
2. Sharaxaad ku saabsan ikhtiyaarada kale ee kooxda IEP ee ilmahaaga ay tixgeliyeen iyo sababaha ikhtiyaaradaas loo diiday;
3. Sharaxaada habraaca qiimayn kasta, u kuur-galidda, diiwaanka, ama warbixinta degmadu adeegsatay iyada oo saldhig u ah tallaabada la soo jeediyay ama la diiday; iyo
4. Sharaxaad ku saabsan arrimaha kale ee khuseeya tallaabada ay degmadu soo jeedisay ama diiday.

Degmo ayaa laga yaabaa inay weli sheegto in codsigaaga dhageysiga sharciyeed uusan ku filneyn inkastoo ay ku siiso macluumaadka ku jira qodobada 1–4 ee sare.

Jawaabta Dhinaca Kale ee Codsiga Dhagaysiga Sharciyeed

Marka laga reebo dhageysiga sharciyeed ee la dedejiyey ee anshaxa, looga hadlay qeybta, *Habka Dhagaysiga Sharciyeed ee Anshaxa* kooxda helaysa codsiga dhageysiga sharciyeed waa in, 10 maalmood gudahooda laga bilaabo maalinta la helo codsiga, u soo diro dhinaca kale jawaab si gaar ah uga hadlaysa arrimaha codsiga. Labada dhinac midkood ayaa weli sheegan kara in codsiga dhageysiga sharciyeed uusan ku filneyn.

Foomka Tusaalaha ahs

34 CFR §300.509; WAC 392-172A-05085

OSPI waxay soo saartay foom tusaale ah oo loogu talagalay codsiga dhagaysiga sharciyeed si uu kaaga caawiyo buuxinta codsiga dhagaysiga sharciyeed. Foomka waxa laga heli karaa bogga [OSPI – Special Education – Request a Due Process Hearing – Frequently asked questions and request forms \(OSPI – Waxbarashada Gaarka ah – Gudbi Dhagaysi Sharciyeed – Su'aalaha inta badan la is weydiyo iyo foomamka codsiga\)](#).

Looma baahna inaad isticmaasho foomkan. Si kastaba ha ahaatee, xaqa aad u leedahay dhageysi sharciyeed waa la diidi karaa ama dib baa loo dhigi karaa haddii codsiga dhageysiga sharciyeed aysan ku jirin dhammaan macluumaadka loo baahan yahay. Waxaa kale oo aad nuqul ka mid ah foomka codsiga dhegaysiga ka heli kartaa waaxda waxbarashada gaarka ah ee degmadaada.

Meelaynta Ardayga Inta Dhegeysiga Sharciyeed la sugayo

34 CFR §300.518; WAC 392-172A-05125

Marka laga reebo sida hoos lagu sheegay ciwaanka *Hababka Anshaxa Ardayda U Qalma Waxbarashada*

Gaarka ah, marka codsi dhagaysi sharciyeed loo diro dhinaca kale, inta lagu jiro wakhtiga nidaamka xallinta, iyo inta la sugayo go'aanka dacwad kasta oo dhexdhexaadin ah ama a dacwada maxkamada ee ku lug leh rafcaanka go'aanka ALJ, ilmahaagu waa inuu ku sii jiraa booskiisa waxbarasho marka laga reebo haddii adiga iyo degmadu si kale ku heshiisaan.

Xaalada ardaygu inta lagu jiro dhagaysiga sharciyeed ma mamnuucayo kooxda IEP inay kulmaan, sida looga baahdo. Kooxda IEP way cusboonaysiin kartaa oo hirgelin kartaa IEP-ga ardayga marka laga reebo haddii isbeddelladaas lagu muransan yahay mooyee.

Haddi codsiga dhagaysiga sharciyeed ku lug leeyahay codsiga gelitaanka hore ee dugsiga dadwaynaha, ubadkaaga, adiga oo ogolanaya, waa in lagu meeleeeyaa barnaamijka caadiga ah ee dugsiga dadwaynaha ilaa laga dhamaynayo dhammaan dacwadahaas.

Haddi codsiga dhagaysiga sharciyeed ay ku lug leedahay bixinta adeegyada bilowga ah ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA, ee ubadkaaga, kaas oo ka gudbaya in loogu adeego Qaybta C ee IDEA una gudbaya Qaybta B ee IDEA, oo aan hadda u qalmin adeegyada Qaybta C sababtoo ah ilmahaagu oo saddex jirsaday, degmadu loogama baahna inay bixiso adeegyada Qaybta C ee isaga ama iyada la siin jiray. Haddii ilmahaaga lagu helo inuu u qalmo sida hoos timaada Qaybta B ee IDEA oo aad siiso ogolaanshaha ubadkaaga inuu helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira markii ugu horeysay, ka dib, inta la sugayo natiijada dacwada, degmadu waa inay bixiso waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee aan ahayn kuwa aad ka muransan tihiin adiga iyo degmada.

Haddii ALJ gaaro go'aan ah in beddelka meelaynta uu habboon yahay, go'aanka ku saabsan meelaynta waa in loola dhaqmaa sidii heshiis adiga iyo degmada dugsiga u dhexeeya oo loo adeegsanayo ujeeddooyinka meelaynta inta lagu jiro rafcaan kasta oo maxkamadeed ee go'aanka nidaamka cadaaladda.

Habka Xallinta

34 CFR §300.510; WAC 392-172A-05090

Kulanka Xallinta

15 maalmood gudahood kadib markaad codsigaaga dhageysiga sharciyeed u gudbisay degmada iyo OAH, degmadu waa inay kulan kula yeelataa adiga iyo xubinta ay khusayso ama xubnaha kooxda IEP kuwaas oo aqoon gaar ah u leh xaqiiqooyinka lagu aqoonsaday codsigaaga dhagaysiga sharciyeed. Kulankani waa inuu dhacaa ka hor intaysan bilaabmin wakhtiga dhagaysiga dacwada marka laga reebo haddii adiga iyo degmadu aad ku heshiisaan dhexdhexaadin ama aad ku heshiisaan inaad ka tanaasushaan kulanka xallinta. Kulanka:

1. Waa inuu ku jiraa wakiilka degmada oo leh awoodda go'aan qaadashada isagoo matalaya degmada; iyo
2. Waa in aan lagu darin qareenka degmada marka laga reebo haddii uu kula socdo qareen.

Ujeedada shirku waa in aad ka hadasho codsigaaga dacwad dhagaysi iyo xaqiiqooyinka saldhiga u ah codsiga, si degmadu ay u hesho fursad ay ku xaliso khilaafka. Adiga iyo degmada ayaa go'aaminaya xubnaha ay khusayso ee kooxda IEP si aad uga qaybgashaan kulanka xallinta.

Kulanka xallinta ma ahan lagama maarmaan haddii:

1. Adiga iyo degmadu aad ku heshiisaan qoraal ahaan inaad ka tanasushaan shirka; ama
2. Adiga iyo degmadu aad ogolataan inaad isticmaashaan habka dhexdhexaadinta, sida lagu qeexay ciwaanka *Dhexdhexaadin*.

Muddada Xallinta

Haddi degmadu ay si aad ku qanacdo u xallin waydo codsiga dhagaysiga sharciyeed 30 maalmood

gudahooda laga bilaabo markaad codsiga dhagaysiga sharciyeed siiso degmada iyo OAH, wuu dhici karaa dhagaysiga sharciyeed.

Jadwalka 45-ka maalmood ee soo saarista go'aanka kama dambaysta ah wuxuu bilaabmayaa dhamaadka 30-ka maalmood ee wakhtiga xallinta, iyada oo laga reebayo qaar ka mid ah hagaajinta lagu sameeyay xilliga xallinta 30ka maalmood, sida hoos lagu sharraxay.

Marka laga reebo haddii adiga iyo degmadu aad ku heshiisaan labadiinuba inaad ka tanaasushaan nidaamka xallinta ama inaad adeegsataan dhexdhexaadinta, guul-darradiinna ka qaybqaadashada kulanka xallinta waxay dib u dhigi doontaa waqtiyada habka xallinta iyo dhegeysiga nidaamka sharciyeed ilaa aad ogolaato inaad ka qaybgasho kulanka.

Haddii degmadu ay awoodi waydo inay hesho ka qaybgalkaaga kulanka xallinta ka dib markii ay samaysay dadaallo macquul ah oo ay diiwaan geliso dadaalladaas, degmadu waxa laga yaabaa, marka ay dhamaato 30-ka maalmood ee wakhtiga xallinta, inay codsato in ALJ uu joojiyo codsigaaga dhegaysiga sharciyeed. Degmadu waa inay diiwaan gelisaa isku daygeeda ay ku diyaarinayso wakhtiga iyo goobta la isku raacsan yahay ee kulanka xallinta. Diiwaanka dukumeentiyada waxaa ku jira isku dayo, sida:

1. Diiwaangelin faahfaahsan ee wicitaanada taleefoonada ee la sameeyay ama la isku dayay iyo natiijooyinka wicitaanadaas;
2. Nuqullada waraaqaha lagu soo diray iyo wixii jawaabo ah ee la helay; iyo
3. Diiwaangelin faahfaahsan oo ku saabsan booqashooyinka gurigaaga ama shaqadaada iyo natiijooyinka booqashooyinkaas.

Haddii degmadu ku guul darreysato inay ku qabato kulanka xallinta 15 maalmood gudahooda laga bilaabo markaad codsigaaga dhageysiga sharciyeed siisay degmada iyo OAH, **ama** degmadu way ku guuldarraysatay inay ka qaybgasho shirka xallinta, waxaad waydiisan kartaa ALJ inuu amro in la bilaabo 45ka maalmood ee jadwaleeda dhagaysiga sharciyeed.

Wax ka beddelka 30ka Maalmood ee Muddada Xallinta

Haddii adiga iyo degmadu qoraal ahaan ku heshiisaan in aad ka tanaasushaan kulanka xallinta, markaas 45ka maalmood ee wakhtiyeedka dhageysiga sharciyeed wuxuu bilaabmayaa maalinta xigta.

Ka dib bilawga dhexdhexaadinta ama kulanka xallinta iyo ka hor dhammaadka muddada 30-ka maalmood ah ee xallinta, haddii adiga iyo degmada aad ku heshiisaan qoraal ahaan in aanu heshiis suurtoagal ahayn, markaa 45ka maalmood ee waqtiga ee dhageysiga sharciyeed wuxuu bilaabmayaa maalinta xigta.

Haddii adiga iyo degmadu aad ku heshiisaan inaad adeegsataan habka dhexdhexaadinta, laakiin aydaan weli heshiin, dhammaadka 30-ka maalmood ee muddada xallinta, labada dhinacba waxay ku heshiin karaan qoraal ahaan si ay u sii wadaan dhexdhexaadinta ilaa heshiis laga gaaro. Si kastaba ha ahaatee, haddii midkiin adiga ama degmadu aad ka baxdaan nidaamka dhexdhexaadinta, markaas 45ka maalmood ee waqtiga dhageysiga sharciyeed wuxuu bilaabmayaa maalinta xigta.

Heshiiska Xallinta oo Qoraal ah

Haddii adiga iyo degmadu aad ku xalisaan khilaafkiina kulanka xallinta, adiga iyo degmadu waa inaad gashaan heshiis waajib ah kaasoo:

1. Aad saxiixday adiga iyo wakiilka degmada oo awood u leh inuu matalo degmada; iyo
2. Laga dhaqan gelin karo Maxkamada Sare ee Gobolka Washington oo awood u leh ama maxkamada degmada ee Maraykanka.

Muddada Dib U Eegista Heshiiska

Haddii adiga iyo degmadu aad heshiis gashaan ka dib kulan xalin ah, adiga ama degmadu midkiin waxa aad ku burburin kartaan heshiiska saddex maalmood oo maalmaha shaqada ah gudahooda oo ka bilaabmaysa wakhtiga adiga iyo degmadu aad saxiixdeen heshiiska.

Dhagaysi Sharciyeed oo Caddaalad leh

34 CFR §300.511; WAC 392-172A-05080; WAC 192-172A-05090–05100; WAC 392-172A-05160

Macluumaad Guud

Mar kasta oo la dalbado codsiga dhageysiga sharciyeed, adiga ama degmada ku lugta leh khilaafku waa inaad haysataan fursad aad ku heshaan dhagaysi sharciyeed oo caddaalad leh.

Garsooraha Sharciga Maamuleed (ALJ)

Dhageysiga waxaa qaban doona ALJ madax-banaan oo aqoon u leh, kaasoo u shaqeeya Xafiiska Dhageysiga Maamuleed (OAH).

Markay ugu yartahay, ALJ:

1. Waa inuusan ahayn shaqaale ka tirsan OSPI ama degmada ku lug leh waxbarashada ama daryeelka ubadka. Si kastaba ha ahaatee, qofku maaha shaqaale ka tirsan hay'adda oo keliya sababtoo ah isaga ama iyada waxaa lacag siinaya hay'adda si ay ugu adeegaan ALJ ahaan;
2. Waa in aanu yeelan dan shakhsi ama mid xirfadeed oo ka hor imanaysa ujeeddada ALJ ee dhegeysiga;
3. Waa inuu ahaado mid aqoon leh oo fahma qodobada IDEA, iyo xeerarka federaalka iyo gobolka ee khuseeya IDEA, iyo tarjumaada sharci ee IDEA ee maxkamadaha federaalka iyo gobolka; iyo
4. Waa in uu leeyahay aqoonta iyo kartida uu ku qabto dhageysiga, iyo in uu sameeyo oo uu qoro go'aamo, waafaqsan ku dhaqanka sharciga caadiga ah.

OSPI waxay haysaa liiska dadka u adeega ALJ ahaan, oo ay ku jiraan bayaan ku saabsan qof kasta shahaadooyinkiisa.

Mawduuca Dhageysiga Sharciyeed

Qolada codsata dhageysiga sharciyeed ma soo qaadi karaan arrimaha dhageysiga sharciyeed ee aan lagu soo hadal qaadin codsiga dhageysiga sharciyeed, marka laga reebo haddii ay qolada kale oggolaadaan.

Waqtiga Codsiga Dhagaysiga

Adiga ama degmadu waa inaad ku codsataan codsigaaga dhageysiga sharciyeed laba sano gudahooda laga bilaabo taariikhda adiga ama degmadu aad ogaateen, ama ay ahayd inaad ogaataan, wax ku saabsan arimaha looga hadlay codsiga dhageysiga.

Waxa laga reebayo Waqtiga

Waqtiga sare ma khuseeyo haddii aadan codsan karin codsiga dhageysiga sharciyeed sababtoo ah:

1. Degmadu waxay si gaar ah u sheegatay inay xallisay mushkiladda ama arrinta aad ku soo qaadayso codsigaaga dhagaysiga; ama
2. Degmadu way kaa qarisay macluumaadka looga baahnaa inay ku siiso sida hoos timaada Qaybta B ee IDEA.

Xuquuqda Dhagaysiga

34 CFR §300.512; WAC 392-172A-05100

Macluumaad Guud

Waxaad xaq u leedahay inaad naftaada ku matasho dhagaysiga sharciyeed (ay ku jirto dhageysi la xiriira nidaamyada edbinta). Adiga iyo dugsi degmada, sida dhinacyada dacwadda dhageysiga sharciyeed (ay ku jiraan dhageysiga la xiriira nidaamyada edbinta), waxaad xaq u leedihiin:

1. In uu idin matalo qareen, oo ay la socdaan lana taliyaan dad aqoon gaar ah u leh ama haysta tababar ku saabsan dhibaatooyinka ardayda naafada ah;
2. Inaad sooo bandhigtaan caddaynta iyo khilaafka, su'aalo weydiin, iyo baahida imaanshaha markhaatiyada;
3. Inaad mamnuucdaan soo bandhigida wax cadeymo ah oo ku saabsan dhegeysiga ee aan loo sheegin dhinaca kale ugu yaraan shan maalmood oo maalmaha shaqada ah ka hor dhegeysiga;
4. Inaad heshaan qoraal, ama, doorashadaada, eletroonig ahaan, qoraal erey-erey ah ee dhegeysiga; iyo
5. Inaad heshaan qoraal, ama, doorashadaada, natiijooyinka elektarooniga ah ee xaqiiqada iyo go'aamada.

Shaacinta Macluumaadka oo Dheeraad ah

Ugu yaraan shan maalmood oo maalmaha shaqada ah ee ka hor dhegeysiga sharciyeed, adiga iyo degmadu waa in aad isu sheegtaan dhammaan qiimayntii la dhammaystiray taariikhdaas iyo talooyinka ku salaysan qiimaynta aad adiga ama degmadu ku talo jirtaan inaad ku isticmaashaan dhegeysiga.

ALJ ayaa laga yaabaa inay ka hor istaagto dhinac kasta oo ku guuldareysta inuu u hoggaansamo shuruudahan inuu keeno qiimeynta ama talada la xiriirta dhageysiga iyadoon ogolaansho laga helin dhinaca kale.

Xuquuqda Waalidka ee Dhagaysiga

Waa in lagu siiyaa xaq:

1. In canugaaga uu soo xaadiro;
2. In dhagaysiga laga dhigo mid guud; iyo
3. Inaad si lacag la'aan ah ku hesho diiwaanka dhageysiga, natiijooyinka xaqiiqda iyo go'aamada lagugu siiyay.

Jadwalka iyo Fududeynta Dhageysiga

34 CFR §300.515; WAC 392-172-05110

Waqti aan ka badnayn 45 maalmood ka dib marka uu dhaco 30-ka maalmood ee shirarka xallinta **ama**, aan ka badnayn 45 maalmood ka dib marka uu dhamaado wakhtiga xallinta ee la beddelay:

1. Go'aan kama dambays ah marka lagu gaaro dhagaysiga; iyo
2. Nuqul ka mid ah go'aanka marka loo diro mid kasta oo ka mid ah dhinacyada.

ALJ waxaa laga yaabaa inay bixiso wakhti kordhin gaar ah oo ka badan 45ka maalmood ee wakhtiga kor lagu sheegay markay codsadaan labada dhinac.

Dhageysi kasta waa in lagu qabtaa waqti iyo goob macquul u ah adiga iyo ilmahaaga.

Go'aamada Dhagaysiga

34 CFR § 300.513; WAC 392-172-05100–05105

Go'aanka ALJ

Go'aanka ALJ ee ku saabsan haddii ilmahaagu helay waxbarasho dadweyne oo ku habboon oo bilaash ah (FAPE) waa in lagu saleeyaa sababo la taaban karo.

Dhagaysiyada halka aad ku dacwoonayso in degmadu samaysay xad gudub dhanka habraaca ah, ALJ waxaa laga yaabaa inuu ogaado in ilmahaagu aanu helin FAPE kaliya haddii ku filnaan la'aanta habraacyadu:

1. Lagu farageliyay xaqa ilmahaagu u leeyahay FAPE;
2. Si weyn loogu farageliyay fursadaada inaad ka qaybgasho habka go'aan gaarista ee ku saabsan siinta FAPE ilmahaaga; ama
3. Waxay keentay ka joojinta faa'iido waxbarasho.

Qodobka Dhismaha

Xataa haddii ALJ aanu helin jebinta FAPE, ALJ waxaa laga yaabaa inuu wali ku amro degmada inay u hogaansanto shuruudaha ku jira qaybta Ilaalinta Nidaamka ee qawaaniinta dawlada dhexe ee hoos timaada Qaybta B ee IDEA (34 CFR §§300.500 illaa 300.536).

Codsi Gooni ah oo loogu talagalay Dhagaysiga Sharciyeed

Waxaad xereyn kartaa codsi dhageysi sharciyeed oo ku saabsan arrin ka duwan codsiga dhageysiga sharciyeed ee horey loo xareeyay.

Natiijooyinka iyo Go'aanka Guddiga La talinta iyo Dadweynaha Guud

OSPI waxay tirtiraysaa macluumaad kasta oo shakhsi ahaan lagu aqoonsan karo, iyo:

1. Waxay natiijooyinka iyo go'aamada dhageysiga sharciyeed siisaa Guddiga La talinta Waxbarashada Gaarka ah ee Washington (Special Education Advisory Committee, SEAC); iyo
2. Waxay ka dhigtaa natiijooyinkaas iyo go'aamada mid ay heli karaan dadweynaha.

Dhammaadka Go'aanka; Racfaan

34 CFR §300.514; WAC 392-172A-05115

Go'aanka lagu gaaro dhageysiga sharciyeed (ay ku jiraan dhageysiga la xiriira nidaamyada edbinta) waa kama dambeys, marka laga reebo haddii labada dhinac (adiga ama degmada) ee ku lugta leh dhageysiga racfaan ka qaataan go'aanka iyagoo keenaya dacwad rayid ah, sida hoos ku qeexan.

Dacwadaha Rayidka ah, Oo ay Ku Jiraan Wakhtiga Lagu

Xareynayo Dacwadahaas

34 CFR §300.516; WAC 392-172A-05115

Macluumaad Guud

Haddii labada dhinac midkood diido natiijada iyo go'aanka dhageysiga sharciyeed (oo ay ku jiraan dhageysiga la xiriira habraacyada edbinta), dhinacaasi wuxuu xaq u leeyahay inuu keeno dacwad madani ah oo la xiriirta arrinta ahayd mawduuca dhageysiga sharciyeed. Dacwada waxaa la geyn karaa maxkamada gobolka ee awooda u leh (maxkamad gobol oo awood u leh inay dhageysato dacwadan) ama maxkamad degmo oo ku taala Maraykanka. Maxkamadaha degmada ee Mareykanka waxay awood u leeyihiin inay go'aan ka gaaraan dacwadaha lagu hoos keeno Qeybta B ee IDEA iyadoon loo eegin cadadka lagu muransan yahay.

Xaddidaadda

Kooxda keenaya dacwadda waxay haysan doontaa **90** maalmood laga bilaabo taariikhda go'aanka ALJ si loo xareeyo dacwad madani ah.

Habab Kaloo Dheeri ah

Dacwad kastoo rayid, maxkamadda:

1. Waxay helaysaa diiwaanada dacwadaha maamuleed;
2. Waxay dhagaysanaysaa caddayn dheeraad ah markaad codsato ama ay codsato degmada; iyo
3. Waxay ku salaynaysaa go'aankeeda sida ay u badan tahay caddaynta waxayna bixinaysaa gargaarka ay maxkamaddu go'aansato inay ku habboon tahay.

Xeerka Dhismaha

Ma jiro wax ku jira Qaybta B ee IDEA oo xaddidaysa ama xaddidaysa xuquuqaha, nidaamyada, iyo xallinta lagu heli karo Dastuurka Maraykanka, Sharciga Naafada Mareykanka ee 1990, Ciwaanka V ee Sharciga Dhaqancelinta ee 1973 (Qaybta 504), ama sharcio kale oo federaal ah oo ilaaliya xuquuqda ardayda naafada ah. Si kastaba ha ahaatee, haddii aad xaraynayso dacwad madani ah oo hoos timaada sharciyadan oo aad raadinayso gargaar kaasoo sidoo kale lagu heli karo Qaybta B ee IDEA, nidaamka dhagaysiga sharciiyeed ee lagu kor lagu sheegay waa in laga dhigaa isla inta loo baahan yahay haddii aad xarayso dacwadda iyadoo la adeegsanayo Qaybta B ee IDEA. Tani waxay ka dhigan tahay in laga yaabo inaad hesho xal hoos yimaada sharcio kale oo la socda kuwa lagu heli karo IDEA, laakiin guud ahaan, si aad u hesho gargaar xagga sharciyada kale; marka hore waa inaad isticmaashaa nidaamka dhageysiga sharciiyeed ee eex la'aanta ah si aad u hesho xalka hoos yimaada IDEA kahor intaanad toos u aadin maxkamada.

Qarashka Qareenka

34 CFR §300.517; WAC 392-172A-05120

Macluumaad Guud

Haddii aad ku guulaysato dacwada madaniga ah oo uu ku matalo qareen, maxkamada, go'aankeeda, waxay ku siin kartaa kharashka qareenka macquulka ah oo ah qayb ka mid ah kharashkaaga.

Dhagaysi kasta ama dacwad kasta oo lagu keeno Qaybta B ee IDEA, maxkamadda, go'aankeeda, waxay ku siin kartaa waxay kharashka qareenka macquulka ah oo ah qayb ka mid ah kharashka siin kartaa degmada dugsiga ee jirta ama OSPI, oo uu bixiyo qareenkaaga, haddii qareenku: (b) gudbiyay cabasho ama kiis maxkamadeed oo ay maxkamaddu u aragto inuu yahay mid aan qiimo lahayn, aan macquul ahayn, ama aan aasaas lahayn; **ama** (t) sii waday dacwadda ka dib markii dacwaddu ay si cad u noqotay wax aan macquul ahayn, ama aan sal lahayn; ama

Tallaabo kasta ama dacwad kasta oo lagu keeno Qaybta B ee IDEA, maxkamadda, go'aankeeda, waxay ku siin kartaa waxay kharashka qareenka macquulka ah oo ah qayb ka mid ah kharashka siin kartaa degmada dugsiga ee jirta ama OSPI, oo ay bixinayaan adiga ama qareenkaaga, haddii codsigaaga dhagaysiga sharciiyeed ama kiis dambe oo maxkamadeed loo soo bandhigay ujeedo kasta oo aan habboonayn, sida in la dhibaateeyo, si loo sameeyo dib u dhac aan loo baahnayn, ama si aan loo baahnayn loo kordhiyo kharashka dhagaysiga ama dacwadda.

Siismada Kharashka

Kharashyada qareenadu waa in ay ku salaysnaadaan heerarka ka jira bulshada dhexdeeda taas oo dacwadda ama dhegaysigu ka dhashay nooca iyo tayada adeegyada la bixiyo. Wax gunno ah ama tiro isku dhufasho looma isticmaali karo xisaabinta khidmadaha la bixiyo.

Kharashaadka qareennada lama bixin karo, kharashyada la xiriirana dib looma soo celin doono tallaabo kasta

ama dacwad kasta oo hoos timaada Qaybta B ee IDEA oo loo adeegsanayo adeegyada la qabtay ka dib heshiis qoraal ah lagu soo bandhigay haddii:

1. Soo jeedinta lagu sameeyay wakhtiga lagu sheegay Xeerka 68 ee Xeerarka Federaalka ee Habka Madaniga ah ama, xaalada dhageysi sharciyeed ama dib u eegis heer gobol ah, wakhti kasta oo ka badan 10 maalmood ka hor intaan dacwadu bilaaban;
2. Soo jeedinta laguma aqbalin 10 maalmood gudahood; iyo
3. Maxkamadda ama ALJ waxay ogaatay in gargaarka ugu dambayntii aad heshay aanu ahayn mid adiga kuu wanaagsan marka loo eego soo jeedinta xallinta.

Iyadoo ay jiraan xayiraadahaas, maxkamaddu waxay ku siin kartaa kharashyada qareennada iyo kharashyada la xiriira adiga haddii aad ka adkaato oo aad si cad cudurdaar ugu haysatay diidmada soo jeedinta xallinta.

Kharashka qareenada lama bixin karo wax la xiriira kulan kasta oo kooxda IEP ah marka laga reebo haddii kulanka loo qabto natiijo maamuleed ama talaabo maxkamadeed.

Kulanka xallinta ee looga baahan yahay habraacyada dhageysiga sharciyeed looma tixgalinayo shir la isugu yeero natiijada dhageysiga maamuleed ama dacwad maxkamadeed, sidoo kale looma tixgeliyo dhageysi maamul ama dacwad maxkamadeed iyadoo ujeedooyinka yihiin bixinta khidmadaha qareennada.

Maxkamaddu waxay dhimi kartaa, sida ku habboon, qaddarka khidmadaha qareennada ee lagu bixiyo Qaybta B ee IDEA, haddii maxkamaddu ogaato in:

1. Adiga, ama qaraankaaga, inta ay socoto dhagaysiga ama dacwadda, aad si aan macquul ahayn u daahiseen xallinta kama dambaysta ah ee khilaafka;
2. Qadarka khidmadaha qareenada ee la oggolaaday in lagu abaalmariyo si aan macquul ahayn ay uga badan tahay qiimaha saacadlaha ah ee ka jira bulshada adeegyada la midka ah ee qareennada leh xirfad, sumcad, iyo waayo-aragnimo la mid ah;
3. Wakhtiga lagu bixiyay iyo adeegyada sharciga ah ee la bixiyay waxay ahaayeen kuwo xad dhaaf ah marka loo eego nooca dhagaysiga ama dacwadda; ama
4. Qareenka ku matalaya ma uusan siin degmada macluumaadka ku haboon ee ogaysiiskii codsiga dhagaysiga sida lagu faahfaahiyay ciwaanka *Codsiga Dhagaysiga Sharciyeed*.

Si kastaba ha ahaatee, maxkamaddu ma dhimi karto khidmadaha haddii maxkamaddu ay ogaato in gobolka ama degmo dugsiyeedka ay si aan macquul ahayn u daahiyeen xallinta kama dambaysta ah ee dhagaysiga ama dacwadda ama ay jirto xad-gudub hoos yimaada xeerarka Ilaalinta Nidaamka ee Qaybta B ee IDEA.

Nidaamyada Anshaxa ee Ardayda U Qalma Waxbarashada Gaarka ah

Waxaa jira ilaalin waxbarasho gaar ah oo la siinayo ilmahaaga marka isaga ama iyada la edbiyo. Ilaalintani waxa ay dheer tahay nidaamyada edbinta ee khuseeya dhammaan ardayda. Taxaddaradan waxay sidoo kale khusaysaa ardayda aan weli la helin inay u qalmaan waxbarashada gaarka ah haddii degmadu ay tahay inay ogaato in ardaygu u qalmo.

Awoodda Shaqaalaha Dugsiga 34 CFR §300.530; WAC 392-172A-05145

Go'aan Kiis-Kiis ah

Shaqaalaha dugsigu waxay u eegi karaan xaalad kasta oo gaar ah iyadoo loo eegayo qaab kiis-kiis ah, marka ay go'aaminayaan in beddelka meelaynta (eeg qeexida *Beddelka Meelaynta Sababtuna tahay Ka saarida*

Anshaxeed, ee hoose), oo loo sameeyay si waafaqsan shuruudaha soo socda ee la xiriira anshaxa, waxay ku haboon tahay ubadkaaga jabiyay xeerka anshaxa ardayga.

Macluumaad Guud

Ilaa xadka ay sidoo kale u qaadaan tallaabadan oo kale ardayda aan helin adeegyada waxbarashada gaarka ah, shaqaalaha dugsigu waxaa laga yaabaa, wax aan ka badnayn **10 maalmood oo kuwa dugsiga la dhigto ah** oo isku xigta, ayaa ka saaraya ilmahaaga meelaynta ay hadda ku jiraan una beddelaan goob waxbarasho oo ku meel gaar ah, goob kale, ama ka joojiyaan ilmahaaga, markay jabiyaan xeerka anshaxa ardayga. Shaqaalaha dugsiga Maraykanka waxaa kale oo laga yaabaa inay ku soo rogaan ka saarid dheeraad ah ilmahaaga wax aan ka **badnayn 10 maalmood oo** kuwa dugsiga la dhigto ah oo isku xigta isla sannad dugsiiyeedkaas oo ah dhacdooyin kala duwan oo anshax-darro ah; Ilaa iyo inta ka saaristaas aysan ka ahayn beddelka meelaynta (eeg *Beddelka Meelaynta Sababtuna tahay Ka saarid Anshaxeed* qeexidda, hoos ayaad ka helaysaa).

Beddelka Meelaynta Sababtuna tahay Ka saarid Anshaxeed 34 CFR §300.536; WAC 392-172A-05146–05155

Ka saarida ilmahaaga meelaynta waxbarasho ee hadda waa **Beddelka Meeleynta** haddii:

1. Ka saaridda ay tahay in ka badan 10 maalmood oo xiriir ah; ama
2. Ilmahaaga waxaa lagu sameeyay ka saarid xiriir ah oo ka dhigan qaab sababtoo ah:
  - a. Taxanaha ka saarista wadarta in ka badan 10 maalmo oo ah inta lagu jiro sanad dugsiiyeedka;
  - b. Dhaqanka ilmahaagu waxa uu si la mid ah ula mid yahay dhaqankooda dhacdooyin hore oo sababay ka saaritaan taxane ah; iyo
  - c. Waxa jira arrimo dheeraad ah oo la tixgeliyey sida dhererka ka saaris kasta, wadarta wakhtiga ilmahaaga laga saaray, iyo u dhawaanshaha ka saarista midba midka kale.

Degmo dugsiiyeedka ayaa go'aamisa in qaabka ka saarista uu ka dhigan yahay beddelka meelaynta iyadoo loo eegayo kiis-kiis, iyo haddii aad ku dooddo, waxay ku xiran tahay dib u eegis iyada oo loo marayo dacwad sharciyeed.

Ogeysiiska

Taariikhda degmadu ay gaarto go'aanka ah in la sameeyo ka saarid taaso u ah beddelka meelaynta ubadkaaga sababtoo ah jebinta xeerka anshaxa ardayga, waa in ay ku ogeysiiso go'aankaas, oo ay ku siiso *Ogeysiiska Habraaca Badbaadinta Waxbarashada Gaarka ah*.

Adeegyada

Degmo ayaa looga baahan yahay inay siiso adeegyada ilmahaaga haddii laga saaray meelaynta ay hadda ku jiraan ill **10 maalmood ama wax ka yar** sannad-dugsiiyeedkaas si la mid ah sida ay adeegyada ardayda aan helin adeegyada waxbarashada gaarka ah ee sidaan oo kale meesha looga saaray. Xeerarka anshaxa waxbarashada guud ayaa dhigaya in xilliga cayrinta, ka saaridda, ama cayrinta degdega ah, degmadu ay tahay in ay siiso ardaygaaga fursad uu ku helo adeegyada waxbarashada si ay awood ugu siiso ubadkaaga in uu sii wato ka qaybgalka manhajka waxbarashada guud, la kulmo heerarka waxbarashada degmada, iyo dhamaystirka maadada , heerka-fasalka, iyo shuruudaha qalin-jabinta (WAC 392-400-610).

Adeegyada ay tahay in la siiyo ilmahaaga, marka laga saaro meelaynta ay hadda ku jiraan, waxa laga yaabaa in lagu bixiyo goob waxbarasho oo beddel ah oo ku meel gaar ah.

Haddii ilmahaaga laga saaray meelaynta uu hadda ku jiro **in ka badan 10 maalmood**, ilmahaagu waa inuu:

1. Sii wadaa inuu helo adeegyada waxbarashada, si aad awood ugu siiso ilmahaaga inuu sii wado ka-qaybgalka manhajka waxbarashada guud, in kasta oo meel kale tahay, iyo si uu horumar ugu gaaro ujeeddooyinka lagu dejiyay IEP; iyo
2. Haddii dhaqanka ilmahaagu uu ahaa muujinta naafonimadooda, waa inay helaan, sida ku habboon, qiimaynta habdhaqanka shaqaynaysa, iyo adeegyada faragelinta habdhaqanka iyo waxka bedelka, kuwaas oo loogu talagalay in wax looga qabto xadgudubka habdhaqanka si aanay mar kale u dhicin.

Ka dib marka ilmahaaga laga saaro meelaynta uu hadda ku jiro **10 maalmood** isla sannad dugsiyeedkaas, iyo **haddii** ka saarida hadda ay tahay **10 maalmood** oo isku xigta ama ka yar, **iyo** haddii ka saarista aan la go'aamin inay noqoto isbeddelka meelaynta (eeg qeexida sare), **markaas** shaqaalaha dugsiyada, iyagoo la tashanaya ugu yaraan mid ka mid ah macalimiinta ilmahaaga, ayaa go'aamin doona ilaa xadka adeegyada loo baahan yahay si ilmahaagu u sii wado ka qaybgalka manhajka waxbarashada guud, inkasta oo meel kale iyo si aad horumar ugu gaaro hadafyada lagu dejiyay IEP-ga ilmahaaga.

Haddii ka saarista ay tahay beddelka meelaynta (eeg qeexida sare), kooxda IEP ee ilmahaaga ayaa go'aamisa adeegyada ku habboon si ay ugu suurtageliso ubadkaaga inuu sii wato ka qaybgalka manhajka waxbarashada guud, in kastoo goob kale ahayd, iyo si uu horumar ugu gaaro ujeeddooyinka loo dejiyay. IEP-gooda.

Go'aanka Muujinta

Inta lagu guda jiro **10 maalmood gudahooda** laga bilaabo xilliga go'aan kasta oo lagu bedelayo meelaynta (eeg *Beddelka Meelaynta Sababtuna tahay* Ka Saarid Anshaxeed) ee ilmahaaga sababtoo ah ku xadgudubka xeerka anshaxa ardayga, degmada, iyo xubnaha khuseeya ee kooxda IEP, oo aad go'aamisay adiga iyo Degmadu, waa inay dib u eegtaa dhammaan macluumaadka khuseeya faylka ilmahaaga, oo ay ku jiraan IEP-gooda, indha-indhayn kasta oo macalinka sameeyo, iyo macluumaad kasta oo khuseeya oo aad siisay si loo go'aamiyo:

1. Haddii dhaqanka su'aasha laga hadlayo uu sababay, ama xiriir toos ah oo la taaban karo la lahaa, naafanimada ilmahaaga; ama
2. Haddii hab-dhaqanka su'aashu ay tahay natiijada tooska ah ee degmadu ku guuldareysatay inay hirgeliso IEP-ga ilmahaaga.

Haddii xubnaha ay khusayso ee kooxda IEP ee ilmahaaga, oo ay ku jirto, ay go'aansadaan in mid ka mid ah shuruudahaas la buuxiyay, dhaqanka waa in la go'aamiyaa inuu yahay muujinta naafanimada ilmahaaga.

Haddii kooxda kor lagu sharraxay ay go'aamiso in hab-dhaqanka laga hadlayo uu ahaa natiijada tooska ah ee degmadu ku guul-darraysatay fulinta IEP, degmadu waa inay si degdeg ah u qaaddaa tallaabo ay ku xallinayso cilladahaas.

Go'aaminta in Dhaqanka Ahaa Muujinta Naafanimada Ardayga

Marka kooxdan, oo aad adiga ku jirto, ay go'aamiyaan in dhaqanku ahaa muujinta naafanimada ilmahaaga, kooxda IEP waa inay:

1. Sameeysaa qiimaynta habdhaqanka shaqaynaysa, marka laga reebo haddii ay degmadu samaysay qiimayn dhaqameed ka hor inta aanay dhicin habdhaqanka keenay in la beddelo meelaynta, oo ayna fulisaa qorshaha dhexgalka dhaqanka ilmahaaga; ama
2. Haddii qorshaha wax ka qabadka dabeecadda mar hore la sameeyay, inay dib u eegto qorshaha dhexgalka dhaqanka, oo wax ka beddesho, sida loogu baahdo, si wax looga qabto dhaqanka ilmahaaga.

Marka laga reebo sida hoos lagu faahfaahiyay ciwaanka hoose *Duruufaha Gaarka ah*, degmadu waa in ay ku celisaa ubadkaaga meeshii laga soo saaray, marka laga reebo haddii adiga iyo degmadu aad ku heshisaan beddelka meelaynta taas oo qayb ka ah wax ka beddelka qorshaha faragelinta dabeecadda.

Awood Dheeraad ah

Haddi akhlaaqda ku xad gudubta xeerka anshaxa ardaygu aanu ahayn muujinta naafonimada ubadkaaga (fiiri *Go'aanka Caddaynta*, ee sare) iyo beddelka edbinta meelaynta ay dhaafi karto **10 maalmood** oo isku xigta, shaqaalaha dugsigu waxay ku dabaqi karaan nidaamka edbinta ilmahaaga. Si la mid ah iyo isla muddada ay qaadnayso ardayda aan helin adeegyada waxbarashada gaarka ah, marka laga reebo in dugsigu uu bixiyo adeegyada ubadkaaga sida kor lagu sharaxay ee hoos timaada *Adeegyada*. Kooxda IEP ee ilmahaaga ayaa go'aamisa goobta waxbarasho ee ku meelgaarka ah ee beddelka ah ee adeegyada ubadkaaga marka ay jirto xaaladan.

Duruufo Gaar ah

Shaqaalaha dugsigu waxay u kaxayn karaan ilmahaaga goob waxbarasho oo ku meel gaadh ah (waxaa go'aaminaya kooxda IEP ee ardaygu), iyadoon loo eegin in dabeecadda ilmahaagu ay ahayd muujinta naafonimadooda ama in kale, ilaa 45 maalmood, haddii ay:

1. Hub u soo qaateen (eeg qeexida hoose) dugsiga ama hub ku haystay dugsiga dhexdiisa, dhismaha dugsiga, ama hawl dugsi oo hoos yimaada xukunka degmada;
2. Isagoo og inuu haysto ama isticmaalo daroogo sharci darro ah (eeg qeexida hoose), ama iibiya ama dalbado iibinta walaxda la xakameeyey, (eeg qeexida hoose), maruu dugsiga joogo, dhismaha dugsiga, ama hawlaha dugsiga ee hoos yimaada xukunka degmada; ama
3. Uu u geystay dhaawac halis ah oo jireed (eeg qeexida hoose) qof kale inta uu joogo dugsiga, dhismaha dugsiga, ama hawl dugsi oo hoos timaada xukunka degmada.

Qeexitaanada

- *Walxo la xakameeyey* macnaheedu waa daroogo ama walax kale oo lagu aqoonsaday jadwalada I, II, III, IV, ama V ee qaybta 202(c) ee sharciga walxaha la xakameeyey (21 U.S.C. 812(c)).
- *Daroogo sharci darro ah* macnaheedu waa walax la xakameeyey; laakiin kuma jiraan walaxda la xakameeyey ee si sharci ah loogu haysto ama lagu isticmaalo kormeerka xirfadlaha daryeelka caafimaadka shatiga leh ama si sharci ah loogu haysto ama loogu isticmaalo awood kasta oo kale oo hoos timaada Xeerkaas ama wax kasta oo kale oo sharciga federaalka ah.
- *Dhaawac jireed oo* halis ah macnaheedu waa dhaawac jireed oo ku lug leh: halis weyn oo dhimasho ah; xanuun jireed oo aad u daran; qaab beddelmay oo raagtay oo muuqata; ama luminta ama daciifnimada shaqada xubin jireed, xubin ama qayb.
- *Hub* waxaa loola jeedaa hub, aalad, qalab, shay, ama walax, nool ama aan noolayn, oo loo isticmaalo, ama si diyaar ah u awood, sababa dhimasho ama dhaawac jireed oo halis ah, marka laga reebo in kelmadaas aanay ku jirin mindida jeebka oo leh daab oo leh in ka yar laba inji iyo bar oo dherer ah.

Go'aaminta Goobta

34 CFR § 300.531; WAC 392-172A-05145; WAC 392-172A-05149

Kooxda IEP waa inay go'aamiyaan goobta waxbarasho ee ku meel gaadhka ah ee ka saarida kuwaas oo ah **Isbeddelka Meelaynta**, iyo ka saarida ee hoos yimaada ciwaanada **Awooda Dheeraadka ah** iyo **Duruufaha Gaarka ah**, ee sare.

Racfaanka Go'aamada Meelaynta iyo Go'aamada Muujinta (Anshaxa Dacwadaha Dhagaysiga Sharciyeed)

34 CFR § 300.532; WAC 392-172A-05160

Waxaad xereyn kartaa codsiga dhageysiga sharciyeed haddii aad diidan tahay:

1. Go'aan kasta oo ku saabsan meelaynta lagu sameeyay qodobadan anshaxa; ama

2. Go'aaminta muujinta ee kor lagu sharaxay.

Degmadu waxay xerayn kartaa codsiga dhagaysiga sharciyeed haddii ay aaminsan tahay in sii haynta meelaynta ubadkaaga ee hadda ay aad ugu dhowdahay inay dhaawac ku keento ilmahaaga ama dadka kale.

Eeg qaybta **Dacwadaha Dhagaysiga Sharciyeed** si aad u hesho macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan xereynta codsiga dhegeysiga sharciyeed.

Awoodda Garsooraha Sharciga Maamuleed (ALJ)

ALJ waa in uu qabtaa dhagaysi sharciyeed oo uu go'aan ka gaaro. ALJ ayaa laga yaabaa:

1. Inuu canugaaga ku soo celiyo meeshii laga saaray isaga ama iyada haddii ALJ uu go'aamiyo in ka saarista ay xadgudub ku tahay shuruudaha lagu sifeeyay ciwaanka *Awoodda Shaqaalaha Dugsiga*, ama in habdhaqanka ubadkaagu ay muujinayso naafonimadiisa; ama
2. Inuu amro beddelka meelaynta ubadkaaga oo lagu beddelo goob waxbarasho oo ku meel gaar ah, in aan ka badnayn 45 maalmood haddii ALJ uu go'aamiyo in ilaalinta meelaynta ubadkaagu ay aad ugu dhowdahay inay dhaawac ku keento ilmahaaga ama ilmaha kale.

Dacwadaha dhegeysiga sharciyeed ayaa laga yaabaa in lagu soo celiyo, haddii degmadu ay aaminsan tahay in ku soo celinta ilmahaaga meeshii asalka ahayd ay aad ugu dhowdahay inay dhaawac ku keento ilmahaaga ama ilmo kale.

Mar kasta oo adiga ama degmadu aad codsataan dhageysiga sharciyeed, codsigu waa inuu buuxiyaa shuruudaha lagu sifeeyay ciwaanada *Dacwadaha Codsiga Dhegeysiga Sharciyeed iyo Dhegeysiga Sharciyeed*, marka laga reebo kuwa soo socda:

1. Dhegeysiga sharciyeed waa la dedejiyey waana inuu ka dhacaa **20** maalmood oo maalmaha dugsig la dhigto gudahood laga bilaabo taariikhda dhageysiga la codsado. ALJ waa in uu soo saaraa go'aan **10** maalmood oo maalmaha dugsig la dhigto gudahood ka dib dhegeysiga.
2. Marka laga reebo haddii adiga iyo degmadu qoraal ku heshiisaan in aad shirka ka tanaasushaan, ama aad ku heshiisaan isticmaalka dhexdhexaadinta, kulan xallin waa in uu dhacaa **toddobo** maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda aad xaraysay Codsiga dhageysiga sharciyeed oo lala xareeyo ee OAH iyo degmada. Dhagaysiga sharciyeed wuu socon karaa marka laga reebo haddii arrinta lagu xalliyey si ay ku qanceen labada dhinac **15** maalmood gudahood laga bilaabo marka la helo codsiga dhageysiga sharciyeed.

Adiga ama dugsiga degmada waxaad bilaabi kartaan dacwad madani ah, adiga oo ka doodaya go'aanka dhagaysi sharciyeed oo degdeg ah si la mid ah sida ay uga soo horjeedaan go'aamada dhagaysiga sharciyeed ee waxbarashada gaarka ah ee aan anshax la xiriirin (fiiri *Dhamaadka Go'aanka, Racfaanka*, ee kore).

Meeleynta Inta Lagu Jiro Dhagaysiyada Sharciyeed ee Degdega ah

34 CFR §300.533; WAC 392-172A-05165

Marka adiga ama degmadu aad xaraysataan codsiga dhageysiga sharciyeed ee la xiriira arrimaha edbinta, marka laga reebo haddii aad adiga iyo degmadu aad ku heshiisaan qabanqaabo ka duwan mooyaane, ilmahaagu waa in uu ku sii jiraa goobta waxbarashada beddelka ah ee ku meel gaadhka ah inta uu go'aanka sarkaalka la sugayo, ama ilaa uu kaa dhammaanayo ee wakhtiga ka saaridda, ee lagu sheegay ciwaanka *Awoodda Shaqaalaha Dugsiga*, mid kasta oo dhaca marka hore.

Ilaalinta Ardayda Aan Wali U Qalmin Waxbarsho Gaar ah iyo Adeegyada La Xiriira

34 CFR §300.534; WAC 392-172A-05170

Macluumaad Guud

Haddi ilamahaga aan la go'aamin in uu u qalmo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira, oo uu jabiyo xeerka anshaxa ardayga, waxaa aad caddayn kartaa ilaalinta nidaamka ilmahaaga haddii la go'aamiyo in degmadu ogaatay in ubadkaaga ay ahayd in la qiimeeyo oo la go'aamiyo in uu u qalmo adeegyada waxbarashada gaarka ah ka hor inta aanay dhicin dhaqankii keenay falka anshax-marinta.

Aasaaska Aqoonta ee Arrimaha Anshaxa

Degmo waa in loo arkaa inay og tahay in ilmahaagu u qalmo waxbarashada gaarka ah haddii, ka hor inta aanay dhicin dhaqankii keenay falka anshax-marinta:

1. Aad walaac kaga muujisay qoraal in ilmahaagu u baahan yahay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriirta kormeerka ama shaqaalaha maamulka ee degmada dugsiga, ama macalinka ilmahaaga;
2. Aad codsatay qiimayn la xiriirta u qalmitaanka waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA; ama
3. Macalinka ilmahaaga, ama shaqaalaha kale ee degmada, ayaa walaacyo gaar ah oo ku saabsan qaabka habdhaqan ee u ilmahaagu si toos ah ugu muujiyey agaasimaha waxbarashada gaarka ah ee degmada, ama shaqaalaha kale ee kormeerka ee degmada.

Ka Soo Reebida

Degmo looma qaadan doono inay leedahay aqoontan oo kale haddii:

1. Aadan oggolaan in ilmahaaga la qiimeeyo ama aad diiday adeegyada waxbarashada gaarka ah; ama
2. Ilmahaaga waa la qiimeeyay oo la go'aamiyay in aanu u qalmin adeegyada waxbarashada gaarka ah.

Shuruudaha Lagu Dabaqayo Haddii Aysan Jirin Aasaas Ogaansho

Haddii degmadu aysan aqoon u lahayn in ilmahaagu u qalmo waxbarashada gaarka ah, ka hor inta aan la qaadin tillaabooyinka edbinta ee ilmahaaga, sida kor lagu sharaxay ee hoos imaanaya cinwaan hoosaadka *Aasaaska Aqoonta ee Arrimaha Anshaxa* iyo *Ka Soo Reebida*, ilmahaaga waxaa laga yaabaa in lagu xukumo edbin. tallaabooyinka lagu dabaqo ardayda aan helin adeegyada waxbarashada gaarka ah ee ku hawlan isla dhaqamada noocyadaas ah.

Si kastaba ha ahaatee, haddii adiga ama degmadu aad codsataan qiimaynta ilmahaaga inta lagu jiro wakhtiga isaga ama iyada lagu soo rogay tallaabooyinka edbinta, qiimaynta waa in loo qabtaa si degdeg ah.

Marka laga reebo haddii qiimaynta la dhammeeyo, ilmahaagu waxa uu ku sii jirayaa meelaynta waxbarasho ee ay go'aamiyeen maamulka dugsigu, taas oo ay ku jirto ka joojinta ama cayrinta iyadoo aysan jirin adeegyo waxbarasho.

Haddii ilmahaaga la go'aamiyo inuu u qalmo adeegyada waxbarashada gaarka ah, iyadoo la tixgalinayo macluumaadka qiimaynta ay degmadu samaysay, iyo macluumaadka aad siisay, degmadu waa inay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira siiso ilmahaaga oo ay raacdo shuruudaha edbinta ee lagu sifeeyay qaybta kore.

U gudbinta iyo Talaabada ay qaadaan Hay'adaha Sharciga iyo

Garsoorka

34 CFR §300.535; WAC 392-172A-05175

Qaybta B ee IDEA ma:

1. Mamnuucayso degmo dugsiyeedka inay dembi uu galay ubadkaaga u qalma waxbarashada gaarka ah u gudbiso mas'uuliyiinta ku habboon; ama
2. Diidayso fulinta sharciga gobolka iyo hay'adaha garsoorka inay gutaan mas'uuliyadahooda la xiriira ku dhaqanka sharciga federaalka iyo kan gobolka ee dambiyada uu galo ilmahaaga.

Gudbinta Diiwaanada

Haddii degmadu ay ka warbixiso dembi uu ilmahaagu galay, degmadu:

1. Waa inay xaqiijisaa in nuqullada waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga iyo diiwaanka edbinta loogu gudbiyo mas'uuliyiinta ay wakaaladu u gudbiso dembiga si ay u tixgeliyaan; iyo
2. Waxa laga yaabaa in ay u gudbiso koobiyada waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga iyo diiwaanada edbinta kaliya ilaa inta ay ogolaato FERPA.

Shuruudaha Meelaynta Halka Dhinac ee Waalidiinta Ardayda Dugsiyada Gaarka ah ee lagu bixiyo Kharashka Dadweynaha Marka Uu Khilaafku Yahay FAPE

CFR § 300.148; WAC 392-172A-04115

Haddii aad aaminsan tahay in degmadaadu aanay siin karin FAPE ilmahaaga oo aad doorato inaad ilmahaaga ku diwaangeliso dugsi gaar loo leeyahay iyada oo aan degmada heshiis laLa gaarin, waxaa jira tillaabooyin gaar ah oo ay tahay inaad raacdo si aad degmada uga codsato lacag celinta dugsiyada gaarka loo leeyahay.

Lacag Celinta loogu talagalay Meelaynta Dugsiyada Gaarka Loo Leeyahay

Haddii ilmahaagu hore uga helay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira dugsiyada degmada, oo aad doorato inaad ku diwaangeliso ilmahaaga dugsiyada barbaarinta gaarka ah, dugsiyada hoose, ama dugsiyada sare iyada oo aan oggolaansho laga helin ama degmadu aysan gudbinin, maxkamad ama ALJ ayaa laga yaabaa inay uga baahdaan degmadu inay kuu soo celiso kharashka ku baxay diiwaangelintaas haddii maxkamadda ama ALJ ay ogaato in degmadu aanay u samayn FAPE ubadkaaga wakhtiga ku habboon ka hor diiwaangelintaas iyo in meelaynta gaarka ah ay habboon tahay. Maxkamadda ama ALJ waxaa laga yaabaa inay u arkaan meelayntaada mid ku habboon, xataa haddii meelayntu aanay buuxin heerarka gobolka ee khuseeya waxbarashada degmadu bixiso.

Xaddidaada Lacag Celinta

Kharashka lacag celinta sida lagu qeexay cutubka sare waa la dhimi karaa ama la diidi karaa:

1. Haddii: (b) Shirkii ugu dambeeyay ee IEP ee aad ka qaybgashay ka hor intaadan ilmahaaga ka saarin dugsiyada dadweynaha, aadan ogaysiin kooxda IEP inaad diiday meelaynta ay soo jeedisay degmadu si ay FAPE u siiso ilmahaaga, oo ay ku jirto sheegashada welwelkaaga iyo ku talagalkaga inaad ilmahaaga ku diwaangeliso dugsi gaar ah oo ay dawladdu bixiso; ama (t) Ugu yaraan 10 maalmood oo oo maalmaha shaqada ah (oo ay ku jiraan fasax kasta oo dhaca maalinta shaqada) ka hor intaadan ilmahaaga ka saarin dugsiyada dadweynaha, ma aadan degmada siin ogeysiis qoraal ah oo ku saabsan macluumaadkaas;
2. Haddii, ka hor inta aan ilmahaaga laga saarin dugsiyada dadweynaha, degmadu ay ku siisay ogeysiis hore oo qoraal ah, ujeeddadeeduna tahay inay qiimeeyaan ilmahaaga (ay ku jirto bayaan sheegaya ujeeddada qiimaynta taas oo ku habboonayd oo macquul ahayd), laakiin aadan ka dhigin ilmahaaga mid diyaar u ah qiimaynta; ama

3. Markay maxkamaddu ogaatay in ficilladaadu ay ahaayeen kuwo aan macquul ahayn.

Si kastaba ha ahaatee, qiimaha lacag celinta:

1. Waa in aan la dhimin ama aan la diidin haddii lagu guul daraystay bixinta ogaysiiska haddii: (b) dugsigu kaa diiday inaaogaysiiska; ama (t) aadan helin ogaysiiska masuuliyadaada ee ah inaad bixiso ogaysiiska kor lagu sharaxay; iyo
2. Waxaa laga yaabaa, iyadoo la fiirinayo go'aanka maxkamadda ama ALJ, inaan la dhimin ama aan la diidin haddii aad ku guuldareysatay inaad bixiso ogeysiiskii loo baahnaa haddii: (b) aadan wax qori/akhrin karin ama aadan wax ku qori karin Ingiriisi; ama (t) u hoggaansanaanta shuruudaha sare ay u badan tahay inay canugaaga u horseedi karto dhaawac maskaxeed oo halis ah.

ILAHA

Haddii aad hayso su'aalo ku saabsan Habraaca Badbaadinta, fadlan kala xiriir dugsiiga degmadaada ama OSPI wixii macluumaad dheeraad ah:

OSPI
PO Box 47200
Olympia, WA 98504
360-725-6075
speced@k12.wa.us
[OSPI - Bogga Waxbarashada Gaarka ah](#)
[OSPI - Bogga Waxbarashada Gaarka ah - bogga Families](#)

Ururka sida guud loo maalgeliyo ee hoose waxa laga yaabaa inuu awoodo inuu bixiyo macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan adeegyada waxbarashada gaarka ah ee gobolka Washington:

[Partnerships for Action Voices for Empowerment \(PAVE\)](#)
6316 South 12th Street
Tacoma, WA 98465
(800) 5-PARENT (v/tty)
iimayl: pave@wapave.org
Websaayd: [Partnerships for Action Voices for Empowerment \(PAVE\)](#)

OGEYSIIS SHARCIYEED

Marka laga reebo halka si kale loo sheego, shaqadan oo leedahay [Washington Office of Superintendent of Public Instruction](#) waxaa lagu adeegsan karaa oggolaanshaha [Ruqsadda Lahaanshaha ee Creative Commons](#). Dhammaan loogooyinka iyo calaamadaha ganacsiga waa hantida milkiilayaashooda. Qaybaha lagu isticmaalo mabda'a isticmaalka cadaalada ah (17 U.S.C. § 107) waa la calaamadeeyey.

Shatiyada alaabada kale ee leh heerarka kala duwan ee oggolaanshaha isticmaale ayaa si cad loogu tilmaamayaa waxyaabaha gaarka ah ee ku jira macluumaadka.

Ilahan waxaa laga yaabaa inay ku jiraan linkiyo ku geynaya weybsaayd ay maamulaan qolo saddexaad. Linkiyadan waxaa loo bixiyay in lagu fududeeyo keliya kamana dhigna inay yihiin wax taageero ah ama kormeerid ay samaynayso OSPI.

Haddii shaqadan la beddelo, ogow isbeddellada la taaban karo oo dib ugu samaynta mawduud, ka saaridda astaan kasta oo ay leedahay Washington Office of Superintendent of Public Instruction. Keen xuquuqda lahaanshaha ee soo socda:

Ilahan waxaa laga soo qaatay meelihii asalka ahaa ee ay bixisay Office of Superintendent of Public Instruction. Macluumaadka asalka ah waxaa laga heli karaa [OSPI – Waxbarashada Gaarka ah](#).

OSPI waxay helitaan siman siisaa dhammaan barnaamijyada iyo adeegyada iyada oo aan loo takoorin jinsi, sinji, caqiido, diin, midab, asal qaran, da', mujaahid si sharaf leh looga fasaxay heerka milatariga, nooca jinsiga oo ay ku jiraan muujinta jinsiga ama aqoonsiga, jiritaanka naafonimo kasta oo dareen, maskaxeed, ama jireed, ama isticmaalka eey hage ah oo tababaran ama xayawaan adeege ah ee uu adeegsado qof naafo ah. Su'aalaha iyo cabashooyinka takoorka lagu eedeeyay waa in lagu hagaajiyaa lambarka Equity and Civil Rights Director ee ah 360-725-6162 ama P.O Box 47200 Olympia, WA 98504-7200.

Buugan oo PDF ah ka soo degso [OSPI – Waxbarashada Gaarka ah – Ilaalinta Habraaca](#). Buugan waxaad heli kartaa isagoo qaab kale ah markaad codsato. Kala Xiriir Xarunta Macluumaadka lambarkan 888-595-3276, TTY 360-664-3631. Fadlan sheeg lambarka dukumintigan si aad adeeg degdeg ah u hesho: 22-0005.

ESTD
1889

---

*Dhammaan ardaydu waxay u diyaar garoobeen
dariiqaoyinka dugsiga sare ka dambeeya, shaqaoyinka,
iyo ka qaybgalka bulshada.*

Washington Office of Superintendent of
PUBLIC INSTRUCTION

Chris Reykdal | Kormeeraha Guud ee Gobolka
Office of Superintendent of Public Instruction
Old Capitol Building | P.O. Box 47200
Olympia, WA 98504-7200